

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

**Prezentace transgender lidí na internetovém
serveru YouTube**

Tučková Klára

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Iva Baslarová, Ph.D.

Praha 2020

Abstrakt

Přiznání své vlastní identity, které nezapadá do stereotypně formulovaných forem společnosti je často velmi citlivou a složitou záležitostí. Právě tomu čelí transgender osoby, kterým se má bakalářská práce věnuje. Práce rozvíjí téma transosob, kteří svou identitu veřejně sdílí na internetovém serveru YouTube. Skrze svá videa, která umisťují na zmíněný server, nejen že odhalují a přiznávají svou identitu a soukromí veřejnosti, ale dávají i užitečné typy, rady a zkušenosti dalším transgender osobám, které se nacházejí v procesu tranzice (přeměny). Konkrétně se tato bakalářská práce zabývá motivacemi, které vedou transgender osoby k sebe prezentaci skrze videa umístěvaná na veřejném portálu. V teoretické části zmiňuji pozici transsexuálních jedinců v rámci dnešního světa a jak se proměňovala v historickém kontextu. Uvádím také teoretickou koncepci genderu a pohlaví, která je nutná pro pochopení celé problematiky. V analytické části se snažím z výpovědí informátorů zjistit, co je k natáčení videí na portál YouTube vede a detekovat tak všechny možné impulzy, které mé informátory motivují k veřejné tvorbě a významy, které své tvorbě připisují.

Abstract

Admitting one's own identity, which does not fit into stereotyped forms of society, is often a very sensitive and complex matter. This is exactly what the transgender person who my bachelor thesis is about deals with. This paper develops the topic of transpeople who publicly share their identities on the YouTube website. Through their videos, which they place on the mentioned server, they not only reveal and admit their identity and privacy to the public but also give useful types, advice, and experience to other transgender people who are in the process of transition (transformation). Specifically, this bachelor's thesis deals with the motivations that lead transgender people to self-presentation through videos posted on a public portal. In the theoretical part, I mention the position of transsexual individuals in today's world and how it has changed in the historical context. I also present the concept of gender and sex, which is necessary for understanding the whole issue. In the analytical part, I try to find out from the informants' statements what leads them to shoot videos on the YouTube portal and thus detect all possible impulses that motivate my respondents to public work and the meanings they attribute to their work.

Klíčová slova

transgender; transsexuál; gender; společenské normy; YouTube; prezentace; virtuální komunita; motivace

Keywords

transgender; transsexual; gender; social norms; YouTube; presentation; virtual community; motivation

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškeré použité prameny a literatura byly řádně citovány v seznamu použité literatury a práce nebyla využita k získání jiného či stejného titulu. Souhlasím s tím, aby má práce byla přístupná veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne .....

Tučková Klára

Poděkování

Mé poděkování patří především účastníkům výzkumu, a to jmenovitě Jáchymovi, Matyášovi, Adamovi, Petrovi, Samuelovi a Christianovi, bez jejichž ochoty zúčastnit se na mém výzkumu, by tato práce nevznikla. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině, která mě podporovala v průběhu celého mého studia.

Obsah

1	Úvod	8
2	Teoretická část	9
2.1	<i>Transgender vs. transsexuál</i>	9
2.1.1	Coming out	11
2.2	<i>Transsexualita v zajištění sexuologie</i>	12
2.3	<i>Koncept genderu a pohlaví</i>	14
2.3.1	Pojetí genderu v sociologii	15
2.3.1.1	Strukturální funkcionalismus	15
2.3.1.2	Sociální konstruktivismus	15
2.3.1.2.1	Genderová socializace	17
2.3.1.2.2	Dělání genderu	17
2.3.1.2.3	Harold Garfinkel a jeho případová studie Agnes	19
2.3.2	Queer teorie	21
2.4	<i>YouTube</i>	21
2.4.1	YouTube a vznik nové online komunity	22
3	Empirická část	23
3.1	<i>Metodologie</i>	23
3.1.1	Cíl a výzkumné otázky	23
3.1.2	Výzkumná strategie	24
3.1.3	Metoda vytváření dat	25
3.1.4	Výzkumný vzorek	26
3.1.4.1	Představení účastníků výzkumu	26
3.1.5	Metoda analýzy dat	28
3.1.6	Hodnocení kvality výzkumu	28
3.1.7	Etické otázky výzkumu	29
3.2	<i>Analýza sesbíraných dat</i>	30

3.2.1	Osvěta a pomoc.....	30
3.2.2	Zpovědnice	33
3.2.3	Deník.....	36
3.2.4	Popularita.....	40
3.2.4.1	Počet odběratelů a sledovanost	43
3.2.4.2	Pozitivní ohlasy.....	45
3.2.4.3	Idol	46
3.2.5	Zdroj zábavy a sebevzdělávání.....	47
3.2.6	Pracovní příležitost	49
4	Závěr.....	51
5	Seznam literatury	54

1 Úvod

Uvědomění a přiznání si nespokojenosti sám/sama sebe ve svém vlastním těle je často obtížným problémem. Znamená to opuštění původně připsaného genderu a často také zatajování či zásadní rekonstrukci osobní minulosti. Navíc díky společností binárně formulovanému genderu je transsexuální jedinec nucen přizpůsobit své chování patřičným opačným genderovým očekáváním (Dvořáčková, 2010). Vzhledem k nastavení genderových rolí v České republice, kde stále převyšuje postavení mužů nad ženami, které nejsou společensky tak vysoce postaveny, je pak například vyvíjen velký tlak na transženu (MTF¹), která musí zcela potlačit svou maskulinitu a svým chováním se zařadit mezi podřadnější skupinu žen (Linková, 2001). „*Za prvé se nehodlám smířit s nižším sociálním statutem ženy a za druhé po dvou desetiletích neustálé úzkosti nechci být znovu svírána pod krkem stereotypními rolemi.*“ uvádí například transsexuální žena Dominika Sandová (2001).

Právě proto, že vím, že přiznání si své vlastní identity, které nezapadá do stereotypně formulovaných zákonů společnosti je často velmi citlivou a obtížnou záležitostí, rozhodla jsem se ve své bakalářské práci rozvinout téma transosob, které svou identitu veřejně sdílí na internetovém serveru YouTube. Skrze svá videa, která umisťují na zmíněný server, nejen že odhalují a přiznávají svou identitu a soukromí veřejnosti, ale dávají užitečné typy, rady a zkušenosti osobám, které se nacházejí v procesu tranzice (přeměny).

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, co je motivací právě těchto transsexuálních YouTuberů ke sdílení své identity skrze umisťování videí na serveru YouTube.

Práci pojímám z hlediska sociálních věd a vycházím z nejrůznějších vědních disciplín především ze sociologie, genderových studií, queer teorie a transgender studií.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to na část teoretickou a část praktickou. V části teoretické se snažím vymezit základní pojmy a principy, jejichž znalost je nutná k porozumění mé práce. Snažím se zde představit nejprve problematiku samotných transgender osob a její zajištění v rámci sexuologie. Pro pochopení situace transgender osob bylo také nutné čtenáři osvětlit celkovou problematiku genderu, na jejímž základě je následně konstruována norma světa. Právě osvětlení tohoto problému vysvětluje zajímavost mého

---

¹ Male-to-female neboli jedinci, kteří se narodili jako biologičtí muži, ale vnímají sami sebe jako ženy. Opačné označení je FTM neboli Female-to-man.

výzkumného projektu. V závěru teoretické části se také zabývám samotným serverem YouTube, jehož základní charakteristiky je nutné znát pro porozumění výzkumu.

Druhá část je částí empirickou. Představuji zde kvalitativní techniky mého výzkumu, analýzu dat a následně výsledky celého výzkumu. Hlavním zdrojem pro tuto část jsou provedené rozhovory s jednotlivými účastníky výzkumu.

2 Teoretická část

2.1 Transgender vs. transsexuál

Hovoříme-li o transgender problematice, je nutné vymežit rozdíl mezi pojmy transgender a transsexuál. Stejně jako homosexualita byly transsexuální projevy dlouhou dobu pod medicínskou správou, a tak byly posilovány jejich patologické konotace. Z „opačného“ genderového sebepojetí tedy vznikl jakýsi problém a tedy porucha, která není způsobena vlastní vinou a je třeba ji podrobit léčení.

Sexuolog Harry Benjamin, díky své knize *The Transsexual Phenomenon* (1966) pomohl transsexualitě částečně se zbavit dřívějších spojení se sexuální deviací. Transsexualitu spojoval s opačně vyvinutým mozgovým centrem a tedy uznával, že se jedná o skutečnou vnitřní pohlavní opačnost. Pojem transsexuál však dodnes zůstává pod medicínskou správou a jedná se tak o jakousi nutnou diagnostiku. Medicína charakterizuje transsexualitu jako vrozený stav rozporu mezi biologickým a psychickým pohlavím. Tělem muž se tak cítí být ženou či naopak. Sexuoložka Hana Fífková (In: Dvořáčková, 2001) však přiznává, že to není zcela optimální, jelikož své klienty nepovažuje za duševně nemocné či s duševní poruchou.

Transsexualita je tedy medicínou oficiálně řazena mezi duševní nemoci a choroby a občas stále bývá dokonce uváděna mezi sexuálními deviacemi. Změna pohlaví je pak z medicínského hlediska legitimním způsobem léčby transsexuality.

Pojem transgender je novodobější pojem, který se vymezuje proti spojování transsexuality s poruchou či chorobou. Označení transsexuál proto začíná být pojmem transgender substituován. Označení transgender se tedy snaží demedikalizovat jednání, jež se zdá být v rozporu s připsaným pohlavím (Dvořáčková, 2010). Organizace Trans*parent dokonce zmiňuje, že termín transsexuál se již pomalu vytrácí a zůstává již pouze za zdi medicíny. Pojem transgender tak nabízí novou perspektivu, která již transsexuální projevy nevnímá jako projevy jinakosti, ale jako záležitost

lidské svobody, a tedy svobodné vyjádření vlastní identity, která je vyjádřením toho, kým skutečně trvale jsme. Identita by měla být trvale v našich rukách. Je to tzv. naše „jáství“. Měla by být stabilní a jasná a naše „jáství“ by se nemělo měnit ze dne na den (Zábrodská, 2009). Můžeme tedy říci, že jak termín transgender, tak i pojem transsexuál označují jedince, který se identifikuje s opačným biologickým pohlavím a který žije v jakési opačné nebo jiné roli. Termín transsexuál je pojmem medicínským a pojem transgender se vymezuje vůči jeho medicínské diagnóze.

Transosoby často podstupují hormonální terapii, která jim následně umožňuje operativní změnu pohlaví (pohlavních orgánů). Celý tento proces přeměny, který začíná hormonální terapií a pokračuje operacemi hrudníku až k modelaci genitálií, nazýváme tranzice (Fifková, 2008).

Jak již bylo zmíněno v úvodu, transgender jedinec je společností nucen zařadit se mezi jedno či druhé pohlaví (Křížková, 2001). On se však takto vůbec nemusí cítit. Novinářka, Tereza Spencerová (In: Vodrážka, 2001), která podstoupila operativní změnu pohlaví (Spencerová, 2001), říká, že spoustu transgender jedinců má strach nepatřit nikam, tedy do žádné z našich dvou oficiálně formulovaných pohlaví, avšak společnost toto škatulkování vyžaduje, a tak se radši zařadí, aby měli pokoj. Nicméně tomu může být i tak, že se naopak transgender osoba cítí a silně identifikuje s opačným pohlavím, jehož genitáliemi nedisponuje. Transgender jedinec je částečně vyrovnáný se svým osudem žít v zemi svého vlastního těla ale pouze jako cizinec. Dále Spencerová (In: Vodrážka, 2001) zmiňuje, že není důležité splynout s jedním či druhým pohlavím, ale splynout sám/sama ze sebou. Jedná se tak o určitou svobodu vyjádření sám/sama sebe, a proto se dnes již někdy pod pojem transgender zahrnuje nejen označení zmíněné výše, ale zastřešuje také jedince, kteří jistým způsobem narušují a překračují stereotypní hranice sexuality a pohlaví jako např. transvestité, drag queens, cross-dresseři, gender-bendeři ad. (Vodrážka, 2001). Tento pojem se tedy postupně proměňuje v čase v souladu s postupně rozvíjejícím se svobodným procesem sebevyjadřování. Stále však bohužel platí, že pokud se tyto jedinci ztratí v mainstreamu společnosti, je to ideální případ. Právě proto je u sexuologa pro transgender jedince nutné vykazovat stereotypní a často nesmyslné prvky „typické“ pro jedno z pohlaví (například pro FTM² jedince je u sexuologa výhodné tvrdit, že si vždy v dětství hrával s autíčky a vykazoval tak stereotypní chlapecké chování) pro legalizaci všech následných operací či dokumentů. Pokud k této přetvářce ze strany transgender osoby nedochází, je často jeho identita zpochybňována a schválení následných kroků v podobě hormonů či operací zamítnuto (Sandová, 2001). Je však také nutno

---

² Female-to-man

zmínit, že se velmi často objevují transgender jedinci, kteří se s binárním řádem společnosti zcela ztotožňují a „pouze“ se cítí tzv. „narození ve špatném těle“. Proto se pak snaží o dosažení „typických“ stereotypních znaků opačného pohlaví, aby do něj mohli být společností zařazeni. V tomto smyslu tedy i transgender osoby mohou binární uspořádání společnosti spíše posilovat (Fafejta, 2004). Některým však mohou připadat stanovené kategorie „muž“ a „žena“ příliš úzké. Nemusí být pravidlem, že osoba podstupující hormonální terapii usiluje o zařazení mezi jednu či druhou kategorii. Těmto jedincům se zamlouvá pozice „nebinárnosti“ neboli „genderqueer“. Jsou to jedinci, kteří pendlují mezi kategorií muž a žena. Často si se svým postojem pohrávají a nechávají prostor svému okolí k identifikaci své vlastní osoby. Tato nebinární identifikace může také souviset s odmítáním stereotypních představ maskulinity a feminity, kdy jedinec kategorie odmítá z důvodu stanovených společenských pravidel, které se ke kategoriím vážou (Jahodová, 2016).

2.1.1 Coming out

Tento pojem je v českém jazyce ponechán bez překladu. Vychází z anglického *coming out of the closet* v doslovném překladu *vyjít ven ze skříně*. Tento termín označuje proces, kdy daná osoba přijímá svou genderovou identitu či sexuální preferenci, která se vymyká společensky stanoveným normám heterosexuálního světa. Jde tedy o veřejné přiznání a vychýlení se tak z vykonstruované normy společnosti (Červenková, 2002). Coming out se tedy týká transgender osob, gayů, leseb či bisexuálů. Tento proces poukazuje na to, jak je společnost vystavěna na vykonstruované povinné normě a jak vyžaduje její dodržení a trestá jakékoli vychýlení. Heterosexuální člověk vyžaduje coming out od neheterosexuálního jedince, jelikož jinak automaticky předpokládá, že zapadá do heteronormativní společnosti, která je brána jako samozřejmá. Jakékoli vychýlení je často odsuzováno a vyoutovaný jedinec se stává příslušníkem marginalizované menšiny.

Coming out nemusí proběhnout pouze jedenkrát za život. Často začíná první fází, tzv. vnitřním coming outem, tedy přiznáním identity sám sobě. Následuje coming out rodině, blízkým, přátelům, či širší veřejnosti. Každý jedinec sám volí, jak jeho coming out proběhne, v jakém časovém období a kterým osobám (Vostárková, 2018).

2.2 Transsexualita v zasetí sexuologie

S rozvojem věd na počátku 20. století je konečně možno rozklíčovat „zásadní“ znaky jednotlivých pohlaví, tedy ty znaky, které konečně dokáží ospravedlnit konkrétní jednání muže a ženy a vzájemné postavení vůči sobě. Objevují se nové poznatky jako např. objev hormonů a pohlavních chromozomů, které mohou být použity k vysvětlení té „odlišnosti“ mezi mužem a ženou. Právě v této době se však začínají z těchto „revolučních objevů“ vymykat lidé, kteří sice svým biologickým tělem novým poznatkům odpovídají, avšak zdá se, že na úrovni psychické se cítí být příslušníky pohlaví opačného, přičemž k tomuto fenoménu medicína zatím nenachází žádný uspokojivý výklad (Laqueur, 1990).

Tomuto „novému“ fenoménu, tedy fenoménu transsexuality, se ujímá v prvním desetiletí 20. století sexuologie, kdy německý sexuolog Magnus Hirschfeld začíná rozlišovat tradiční homosexuální osoby od homosexuálních jedinců, u kterých pozoruje tendenci k transvestitismu, a tedy příklonu k identitě opačného pohlaví. Vzniká tedy definice transsexuality a její oddělení od homosexuálních projevů. Stává se samostatnou kategorií hodnou podrobení následnému výzkumu. Sexuologie se tak ujímá této nově vzniklé kategorie a hraje aktivní roli v její následné konstrukci. Má nad ní moc a určuje významy tohoto fenoménu, což prakticky platí dodnes (Pfäfflin 1997).

Až do 60. let minulého století se objevovala nejrůznější vysvětlení příčin a náhledů na transsexualitu. Mezi jedním z nich se objevovalo její pojetí jako psychózy. Ta měla za následek např. i zbavení transsexuálních osob způsobilosti k právním úkonům. Transsexualita byla také nahlížena jako forma narcistního infantilismu a byla tedy považována za důsledek sníženého intelektu a z toho vyplývající neporozumění realitě. Osoby „trpící“ tímto fenoménem tak jsou nutně neschopné jednat v každodenní realitě, a tedy v rámci stanovených pravidel a snaží se všemožně napodobovat své okolí, přičemž se stává, že si pro to volí nepatřičný vzor. Toto jednání se považuje za dětské a zároveň se s ním spojovala touha vyčnívat a „dělat se zajímavým“ proto tedy *narcistní infantilismus* (Widermannová, 1969).

Transsexualita byla samozřejmě zpočátku považována za nemorální sexuální touhu. Jedinci identifikující se jako transsexuální nebyli považováni za slušné. Často byli spíše považováni za homosexuální jedince, kteří byli oproti fenoménu transsexuality již považováni za mírnější narušení normy, i když stále vážné. Tito lidé pak byli označeni za usilující o usnadnění si již tak těžkého života homosexuálních jedinců a o získání přístupu k ukájení svých nemorálních sexuálních tužeb (Dvořáčková, 2008). Operativní přeměna byla tak považována za

nerealizovatelnou, jelikož by pouze dopomohla k realizaci těchto nemorálních homosexuálních tužeb. Operace mohla být také považována jako prostředek k dosažení heterosexuality, tedy stanovené normy, a tak k snížení či odstranění marginalizace. Lidé toužící po operativní změně pohlaví tak mohli být opět označeni za homosexuály/ky, usilující o včlenění se do společnosti, zbavení se útisku společnosti, což mělo vést až k ochotě vzdát se svých pohlavních orgánů (Rozmanič, 1969).

V 60. letech se konečně dostává transsexualita pod správu terapeutické optiky. Pomalu končí éra potlačování transsexuálního povědomí a transsexualita se začíná vnímat jako reálný medicínský problém hodný relevantní léčby a chirurgické pomoci. V roce 1966 vychází kniha *The transsexual Phenomenon*, jejímž autorem je Harry Benjamin, který si ve své knize pohrává s myšlenkou, že příčina transsexuality by mohla být na úrovni genů, tedy genů ženských a mužských, v jejichž důsledku narušení vzniká transsexualita (Dvořáčková, 2008). Důkazy o genovém zapříčinění však nebyly nalezeny a pozornost se spíše obrátila k hormonům. Ani zde se však transsexuálové/ky nevymykali „normě“. I přesto se vycházelo z předpokladu, že transsexualitu hormony ovlivňují, avšak šlo o hormonální působení v prenatální fázi vývoje člověka. Vycházelo se především ze zjištění, že některé hormonální přípravky dokáží způsobit deformaci genitálií plodu. Benjamin tak svou pozornost obrátil k mozku, jenž jak tvrdil, po jeho přílišném zaplavení estrogény či androgény v prenatálním stádiu, může vzniknout fenomén transsexuality (Benjamin, 1999). Tento efekt se později prokázal u různých živočišných druhů (např. u morčat, psů a opic). Z těchto výzkumů pak vznikla všeobecná představa o jistém pohlavně specifickém mozkovém centru, které spravuje pohlavní identitu a které tak diferencuje muže a ženy jejich obdařením odlišnými dispozicemi (Zvěřina, 1994). V rámci zdůvodnění transsexuality bylo ustanoveno, že se toto centrum může ve výjimečných případech vyvíjet opačným způsobem vůči pohlavním složkám těla. Zjednodušeně se tedy jedná o opačné naprogramování mozku vůči tělu (Dvořáčková, 2008). Je však otázkou, zda toto obrácení pozornosti k chybě mozkového centra, založené především na zmíněných experimentech na zvířatech, lze bezpochybně aplikovat i na lidské bytosti, u kterých je podobný experiment vyloučen (Zvěřina, 1994).

Toto centrum pohlavní identity se nicméně proměnilo v hybnou sílu k utváření genderu. Upevnilo a ospravedlnilo univerzální mužství a ženství a diferenciaci těchto dvou pohlaví. Transsexualita byla zbavena své dřívější nemorálnosti a byla označena za nevinnou chybu, a tak vrozenou vnitřní poruchu – poruchu mozku. Tak vznikla jistá pravidla pro stanovení této diagnózy,

kteřá vyžadují důkazy o tom, zda je možné jedince uznat za transsexuála/ku, což vyžaduje právě strategii „dělání genderu“ (viz. kap. Dělání genderu 2.3.1.2.2), tedy dokazování esenciálních prvků jednoho či druhého pohlaví k dokázání chyby v obdaření opačnými genitáliemi. Tato diagnóza je tedy jasnou ukázkou přísného binárního rozdělení společnosti, kdy muž a žena jsou nositeli opačných rysů. K dosažení této diagnózy je tedy zapotřebí zachovat se jako Agnes, kterou se zabývám v kapitole 2.3.1.2.3 a zaměřit se na pečlivě předváděné divadelní ztvárnění genderu, které bude pro společnost přijatelné (Dvořáčková, 2008).

2.3 Koncept genderu a pohlaví

Každý z nás je jedinec disponující individuálními osobnostními rysy a vlastnostmi. V individuálních kulturách klademe důraz na naši výjimečnost, odlišnost a jedinečnost vůči ostatním (Kassin, 2007). I přesto se omezuje na dvě základní kategorie: „jsem muž“ nebo „jsem žena“. Právě tato identifikace napomáhá okolí přiřadit naší osobě základní vlastnosti, s kterými společnost jednu či druhou kategorii spojuje. Zařazením se do jedné z těchto dvou zmíněných skupin automaticky předpokládáme, že ostatním usnadníme představu o tom, jak se oblékáme nebo jakým činnostem se věnujeme. U žen tak často očekáváme nadměrný výskyt emocí, citlivější pečovatelský přístup k ostatním, pasivitu a cudnost. Muži máme naopak tendenci připisovat nezávislost, ambicióznost, emoční zdrženlivost, chuť soupeřit a technickou zdatnost. Takto většinou společnost pohlíží na tyto dvě kategorie, i přestože nám samým tyto popisy často neodpovídají (Renzetti a Curran, 2003).

Dle Renzetti a Currana (2003) připisujeme tyto rysy lidem na základě pohlaví. Lze tedy říci, že lidské pohlaví považujeme za biologickou danost, tedy dle našich biologických znaků jsme zařazeni buď mezi muže či ženy a na tomto základě potom dále jako společnost konstruuje společenské kategorie tzv. gender, které následně utváří předpoklady, které bychom jako muži či ženy měli splňovat. Gender je tak společenským konstruktem, kdy genitálie stereotypně slouží k automatickému přiřazování k binárně formulovanému genderu. Ten pak následně určuje sociální vztahy a interakce.

Jak dále uvádějí Renzetti a Curran (2003) každá společnost předepisuje svým členům určité vzorce chování, vzorce vzájemné interakce a vlastností na základě jejich pohlaví. Tyto vzorce hrají roli téměř ve všech společenských institucích, od vzdělávacího systému až po systém politický. Tyto institucionalizované vzorce genderové diferenciaci označujeme jako pohlavně-genderový

system společnosti. I přestože se tento systém může v různých kulturách lišit, vždy zahrnuje tři vzájemně provázané prvky: sociální konstrukci genderových kategorií založené na biologickém pohlaví, dělbu práce na základě pohlaví a společenskou regulaci sexuality, kdy jsou některé formy vyjadřování sexuality schvalovány a některé odmítány. Většina společností pak žije v tzv. patriarchálním pohlavně-genderovém systému, kdy muži zastávají výhodnější pozici než ženy.

2.3.1 Pojetí genderu v sociologii

Pohlaví a gender jsou dodnes velmi diskutovanými tématy, které lze nahlížet nejrůznějšími směry a skrze různé vědy. Však ani v rámci jednoho oboru např. sociologie se vědci často neshodují, jak by mělo být na gender nahlíženo. V následujících podkapitolách bych ráda zmínila alespoň ta nejvýznamnější teoretická pojetí genderu v rámci sociologie.

2.3.1.1 Strukturální funkcionalismus

Strukturální funkcionalismus se v teoretické sociologii objevuje ve 20. století. Dle Renzetti a Currana (2003) je to paradigma, které vnímá sociální systém jako celek provázaný nejrůznějšími strukturami, přičemž každá zastává svou důležitou funkci. Je to tedy systém složený z několika částí, z nichž každá se určitým způsobem podílí na fungování společnosti tak, aby byl systém v rovnováze. Pokud má tento komplexní systém projít určitou změnou, nelze ji dle strukturálně-funcionalistického paradigmatu učinit revolučním, a tedy náhlým prudkým způsobem. Takováto změna by mohla celek akorát rozvrátit. Strukturální funkcionalismus tvrdí, že změny ve společnosti mohou proběhnout pouze pozvolně a evolučně a muže a ženu jasně definuje jako dvě rozdílné bytosti, které ve společenském systému zastávají již od pradávna odlišné role. Strukturální funkcionalisté se tedy zvláště zaměřují na tělesné odlišnosti a svoji teorii většinou staví na těchto dvou základních aspektech: muži jsou větší a fyzicky zdatnější a ženy mohou rodit děti a následně je kojit. Od těchto dvou základních biologických rozdílů mezi těmito dvěma kategoriemi se pak odvíjí společenská role, kterou jedinci ve společnosti zastávají. Tyto role společně tvoří funkční celek a jsou důležité k reprodukci společnosti.

2.3.1.2 Sociální konstruktivismus

Dle sociálních konstruktivistů je realita neustále utvářena skrze sociální interakce a komunikaci. Rozdíl mezi ženami a muži je stanoven nestejnými sociálními podmínkami života

člověka. Jedinec se tak od dětství utváří skrze proces socializace, kterou utváří jeho nejbližší okolí. Role muže a ženy jsou tak sociálně konstruované společností a nejsou dle sociálních konstruktivistů vrozeny. Tyto vykonstruované role pak následně způsobují nerovnost mezi muži a ženou (Maříková, 1999). Jiří Kabele (1996) zmiňuje, že sociální konstruktivismus nepojímá realitu jako pevně daný fakt, ale nahlíží na ni jako na utvářenou jednotlivci. Každý jedinec přispívá svým „děláním“, ale i „neděláním“ ke společenskému pokroku. To, co nám tedy často připadá „přirozené“ a biologicky dané, může dle sociálních konstruktivistů být dáno právě sociální konstrukcí, kterou společnými silami neustále utváříme. Řád společnosti, který je často ospravedlňován biologickými znaky či evolučními procesy a který řídí naše chování a činnosti, tak může být pouhou sociální konstrukcí, a tedy výtvořem člověka (Berger a Luckmann, 1999).

Důkazem hovořícím pro teorii sociálního konstruktivismu může být například fakt, že každá společnost disponuje odlišnou představou o feminitě a maskulinitě. Někdy se dokonce setkáváme se zcela opačným pojetím, než je tomu v kultuře naší (Zormanová, 2009). Mead (1935) například uvádí příklad kmenu Čambuliů, kde se u žen objevuje dominantní a bojovné chování. Ženy zde nenosí dlouhé vlasy a nošení zdobných prvků je vyloučeno. Tento obraz ženy se tedy nepodobá našemu ideálu a spíše bychom na ni nahlíželi jako na prototyp muže. Muži naopak zastávají roli pečovateli, převládá u nich zájem o umění, typické jsou pro ně i zdobné ornamenty a tanec. V tomto případě lze zase hovořit o prototypu připomínající ideál ženství v naší kultuře.

Důležitým důkazem, který hovoří pro sociální konstruktivismus jsou vrozené abnormality. Syndrom testikulární feminizace je diagnostikován v případě, že se plod vyvíjí jako ženský. Narodí se však s sadou chromozomů mužského typu (XY), ale s ženskými pohlavními orgány. Tito jedinci jsou vychováni jako dívky. V pubertě však nedochází k menstruaci, naopak se objevují zakrnělá varlata a oplodnění je vyloučeno. Druhou vrozenou abnormalitou je androgenitální syndrom, kdy nastává situace opačná. Dítě je narozeno s mužskými pohlavními orgány, avšak s ženskými chromozomy (XX). Jedinec je v tomto případě vychováván jako muž.

Tyto případy nám ukazují působení socializace při tvorbě pohlavní identity jedince. Jedinci vychováni jako muži disponují značnými mužskými vlastnostmi a naopak. Chromozomy stanovené pro jedno či druhé pohlaví zde tak žádnou roli nezastávají (Giddens, 1999).

2.3.1.2.1 Genderová socializace

Dle Jarkovské (2005) je diferenciacie medzi mužskou a ženskou rolí výtvořem socializace ve společnosti. Nejsme tedy rozeni jako muži či jako ženy, ale postupným procesem výchovy jsme do těchto rolí vpasováni. Tato genderová socializace může být vědomá, ale často probíhá také formou nevědomého procesu. Tento proces je podporován a posilován principem odměn a trestů. Jedná se o takzvanou teorii sociálního učení, která formuje jedince na základě napodobování chování osob v jeho okolí. Děti jsou za některá přejatá chování odměňována a chválena, za jiná jsou však trestána a kritizována. Tento proces pak vede k tomu, že při dlouhodobém odměňování jednoho chování se zvýší pravděpodobnost, že se právě tento typ chování bude opakovat. Naopak pokud po určitém chování dítěte následuje trest, pravděpodobnost jeho opakování se snižuje (Renzetti a Curran, 2003). Děti jsou rodiči odměňováni či naopak kritizováni při výběru hraček, koníčků či studijních oborů, což je modeluje do příslušných pozic a takováto stereotypní výchova má za následek nerovnosti, které pak ve společnosti vznikají (Křížová, 2002).

Renzetti a Curran (2003) dále uvádějí, že děti si představu o stereotypních kategoriích genderu vytvářejí také tím, že ve světě, kterým jsou obklopeny snaží najít řád. Tuto teorii, kdy se genderu děti učí samy, označujeme jako kognitivně vývojovou. Zpočátku se děti snaží hledat ve světě pravidelnosti a vytváří si schémata, která následně ovlivňují jejich chování. Pohlaví je pro děti velice důležité schéma, které rozpoznávají například v odlišnosti oblékání mužů a žen, jejich účesů či typu činnosti, kterým se věnují. Podle těchto typických prvků tak děti zařazují a třídí jednotlivce do kategorie muž či žena a na tomto základě vyhodnocují, jaké chování je genderově akceptovatelné a obecně přijímané a jaké je naopak zcela vyloučeno.

2.3.1.2.2 Děláné genderu

V naší euroamerické společnosti považujeme tedy pohlaví i gender za objektivní realitu. Společnost zjednodušeně rozřazujeme do dvou genderů, a to na základě našeho biologického pohlaví (genitálií) hned po narození. Soubor znaků jako jsou například genitálie, chromozomy či hladina jednotlivých pohlavních hormonů, které určují sekundární pohlavní znaky jako například růst řader či přítomnost vousů, jsou základním znakem genderu (Fausto-Sterling, 2000). Ten nám tedy vlastně často s pohlavím zcela splývá. Jen málokdy v každodenní mluvě hovoříme o genderu, zmiňujeme především pohlaví, z kterého pro nás gender automaticky vyplývá. Tyto prvky a

záležitosti, které přisuzujeme jednomu či druhému pohlaví, a tak následně i genderu proto můžeme chápat jako sociálně konstruované. Tyto sociální konstrukce však považujeme za přirozené rysy a jejich sociální konstrukci si neuvědomujeme. Podle stanovených pravidel a řádu společnosti nahlížíme na všechny kolem nás. Neuvědomujeme si však často důležitý fakt, že ne všichni se pojmají a chápou jako nositelé typických rysů, a tak nemusí zapadat do pevného řádu sociálních konstrukcí. Tito jedinci se však učí, jaké strategie zvolit pro splynutí se společností. Právě s tímto problémem se často setkávají transgender osoby, které se snaží na základě svého vystupování společnost přesvědčit, že nesou veškeré esenciální znaky potřebné k zařazení k sociální kategorii, jejíž základní znak v podobě genitálií však nesplňují (Fafejta, 2004).

Teoretický koncept se kterým v roce 1987 přišli Candace West a Don H. Zimmerman nazýváme „děláním genderu“. Tento koncept poukazuje na nedostatečnost klasického dělení na biologické pohlaví a sociální gender. West a Zimmerman (2008) zde rozlišují mezi třemi kategoriemi: pohlavím, pohlavní kategorií a genderem.

Pohlaví je dle nich dáno na základě společensky utvořených znaků, tedy sociálně uznaných charakteristik, které má dané pohlaví splňovat, aby mohlo být klasifikováno jako muž či žena. Jsou to tedy především aspekty týkající se fyzické stránky těla, které odlišují jedno pohlaví od druhého, především vzhled pohlavních orgánů.

Pro určení pohlavní kategorie je třeba viditelných, jasně zřetelných znaků, které lidé produkují v průběhu každodenního života a na základě kterých jsou identifikováni jako příslušníci určité pohlavní kategorie. Na základě určitých znaků tak předpokládáme, že osoba je obdařena buď vagínou či penisem, ačkoli pohlavní orgány přímo nevidíme a nelze se o jejich vlastnictví přesvědčit. Pohlavní kategorie je tak na pohlaví samotném nezávislá a lze říci, že je jeho zástupcem. Jedinec tak může usilovat o zařazení do určité pohlavní kategorie, aniž by disponoval pro ni vyžadujícím biologickým předpokladům (pohlavním orgánům).

Gender je pak produktem činnosti. Je určován z postojů a činností, které jsou přisouzeny dané pohlavní kategorii. *„Rozdíly mezi ženami a muži, které tímto procesem vznikají, mohou být vnímány jako zásadní a trvalé dispozice. V tomto světle může být institucionální uspořádání společnosti vnímáno jako reakce na ony rozdíly. [...] Pokud děláme gender, jak se patří, paralelně udržujeme, reprodukuje a legitimizujeme institucionální uspořádání, které je založeno na pohlavních kategoriích.“* (West a Zimmerman, 2008 str. 115) Gender je chápán jako neustále metodické a rutinní opakující se chování, které je utvářeno na základě interakcí, které zároveň

strukturuje. West a Zimmerman ho pojmají jako „výsledek a zároveň příčinu nejrůznějších forem sociální organizace a za prostředek legitimizace jednoho z nejzákladnějších rozdílů přítomného uvnitř společnosti.“ (West a Zimmerman, 2008 str. 100).

Lidé jsou si vědomi, že při každodenních činnostech jsou neustále pozorováni a genderově hodnoceni a zároveň oni sami stejným způsobem nahlíží a posuzují ostatní. Lidské chování lze tedy vždy považovat za dělané „žensky“ či „mužsky“. Toto pojetí tak zdůrazňuje, že gender je neustále „dělán“ v každodenních sociálních interakcích a tím vznikají rozdíly mezi muži a ženami, které však nejsou přirozené. „Pokud děláme gender jak se patří, paralelně udržujeme, reprodukuje a legitimizujeme institucionální uspořádání, které je založeno na pohlavních kategoriích.“ (West a Zimmerman, 2008 str. 115). Děláním genderu se dostává do institucionální roviny a je vnímáno jako přirozené, vycházející z přirozené podstaty žen a mužů. „Dělat gender znamená vytvářet rozdíly mezi děvčaty a chlapci a ženami a muži, rozdíly, které nejsou přirozené, původní, nebo biologické. Poté, co byly tyto rozdíly jednou zbudovány, jsou využívány k podpoře ‚esenciality‘ genderu.“ (West a Zimmerman, 2008 str. 109). Děláním genderu tedy legitimizuje sociální dělbu společnosti na základě pohlaví. Genderové rozdíly mezi muži a ženami byly vykonstruovány společností a jsou pevně ukotveny v každém z nás. Posilují tzv. esencialitu genderu a pro každého jedince může být důležité před ostatními demonstrovat své vlastní pohlaví, a právě jeho esencialitu. Tento přístup se týká také transgender jedinců, kteří často musí dokazovat právě přirozenost pohlaví, se kterým se identifikují. U těchto osob musí být toto chování ještě často několikrát znásobněno, aby jejich identita nebyla zpochybněna a oni mohli být přijati mezi pohlaví, se kterým se identifikují.

2.3.1.2.3 Harold Garfinkel a jeho případová studie Agnes

Konkrétním příkladem „dělání genderu“ je případ transsexuálky Agnes. Agnes byla jedna z prvních transsexuálek, podrobena podrobnějšímu výzkumu. Byl to právě americký sociolog a etnometodolog Harold Garfinkel, který její případ sledoval a následně popsal.

V 60. letech 20. století měl Garfinkel možnost se setkat s osobou, která vystupovala pod neutrálním jménem Agnes. Agnes se narodila jako muž, ale cítila se být ženou a také tak vystupovala. Termín transgender ještě nebyl znám a transsexualita ještě nebyla sexuology uznávána jako sexuální porucha. Tento jedinečný případ Garfinkel zpracoval ve své studii *Studies in*

Ethnomethodology (1967) a úspěšně ukázal, jak je gender utvářen skrze interakce a jak zároveň tyto interakce strukturuje (Hird, 2002).

Agnes byla narozená s mužskými pohlavními orgány, ale již od útlého věku vystupovala jako žena. Ve dvanácti letech začala tajně brát ženské hormony, které ji v pubertě způsobily vývoj ženských rysů, a tak byl její vzhled na první pohled ženský. Zprvu Agnes tvrdila, že ženské rysy se objevily zcela přirozeně, a tak ji byl diagnostikován tzv. syndrom testikulární feminizace. Až později se ukázalo, že to bylo způsobeno právě hormony, které ukrývala ze strachu, že by její ženskost byla zpochybněna a následně by jí byla odepřena operativní změna pohlaví. Operaci nakonec podstoupila a byla jí vytvořena umělá vagína. Aby byla Agnes přesvědčivou ženou, musela vypozerovat, jak se ženy v jejím okolí chovají, jak reagují a co je pro ně typické. Ženské roli se tak sama naučila a na základě zkušeností z interakcí s ostatními ženami si vybudovala svou vlastní ženskou identitu. Agnes dělala vše proto, aby jako žena nemohla být zpochybněna. Mimo jejich femininních rysů a zřejmého ženského chování také odpozovala, že je nutné vytvořit si ženskou minulost, i když v prvních dětských letech nepopíratelně vyrůstala jako chlapec. Naprosto tedy vymazala tuto etapu chlapeckého dětství ze své biografie a od jakýchkoli prvků spojovaných s mužstvem se distancovala. Šlo jí právě o to, aby byla považována za přirozenou ženu, a proto musela tuto roli splňovat na 110 % a to i z hlediska partnerských vztahů, a tedy své sexuality. Svým vztahem s mužem demonstrovala svou heterosexuálnost, distancovala se tak od projevů homosexuality a opět se prezentovala jako přirozená žena žijící po boku muže.

Haroldovi Garfinkelovi se na tomto případě podařilo demonstrovat, že rozdíly mezi dvěma společnostmi definovanými pohlavími, tedy mužem a ženou, které považujeme za „přirozené“, jsou ve skutečnosti utvářeny naším každodenním chováním a jednáním, a tedy interakcí (Němcová Guhlová, 2017). Jeho studie tak zásadně zpochybnila danost pohlaví a ukázala jakým způsobem se formujeme náš gender v každodenních interakcích (Hird, 2002).

Agnes pro nás také může být důkazem, že transgender osoba většinou nebývá výjimkou z pravidla o existenci dvou genderů. Agnes nechtěla stát mimo stanovený řád společnosti spíše naopak. Chtěla plně zapadnout, avšak k opačné kategorii, jejíž základní znak (genitálie) nesplňovala. Její psychické pohlaví neodpovídalo tomu biologickému, které společnost považuje za její vstupní podmínku. Tito jedinci tedy nejsou vyvrácením binárního řádu společnosti a už vůbec ne vykonstruovaných rysů, které se feminismus snaží vymýtit. Jde tedy o předvádění společností vykonstruovaných rolí (Fafejta, 2004).

2.3.2 Queer teorie

Queer teorie problematizuje jak pohlaví, tak i gender. V rámci této teorie mizí koncept dvou pohlavně profilovaných těl. Genitálie se nemusí výlučně shodovat s konvenčními představami sexuálních praktik, sexuální identity či sexuální touhy (Moore, 2001). Queer teorie útočí zejména na úzce vymezenou definici norem společnosti. Pojem queer označuje v širším slova smyslu vše, co nezapadá do společností vytvořených norem, tedy vše to, co je považováno za nelegitimní a nenormální (Halperin, 1995).

Narušení zmíněných úzce definovaných norem, a tedy stanoveného pevného řádu společnosti, se týká především transgender osob, které se na rozdíl od homosexuálů/ek, u kterých jde především o sexuální orientaci, odmítají ztotožnit se svým biologickým pohlavím (genitáliemi). Jejich tělesné znaky neodpovídají identitě, s jakou se ztotožňují, což je výrazný zásah do dosavadní identity doposud pojímané jako neměnnou a stálou (Němcová Guhlová, 2017).

Co se však týče zásahu do binárního uspořádání, zde je nutné podotknout, že transgender osoba se povětšinou snaží s binárním řádem společnosti spíše identifikovat. Může to být z důvodu strachu z úplného vyloučení ze společnosti, nebo se naopak transgender jedinec může opravdu cítit a identifikovat právě s opačným pohlavím (Fafejta, 2004). V prvním případě se sice můžeme setkat s vnitřním odmítnutím binárního řádu, pak můžeme mluvit o nebinárních osobách, ale v případě druhém dochází spíše k posilování binárního rozdělení, a navíc i k posilování stereotypů jednotlivých pohlaví. Takovýto jedinec se za každou cenu snaží, aby mohl být společností zařazen k opačnému pohlaví, a proto je pro něj důležité vykazovat jeho stereotypní rysy někdy až v přehnané míře, aby společnosti neustále dokazoval, že je právoplatným členem daného pohlaví a jeho pohlavní orgány jsou pouhou vrozenou „chybou“.

2.4 YouTube

Jelikož se má práce pohybuje v prostředí sociální sítě YouTube, která vznikla společně s rozmachem jiných digitálních platforem na přelomu tisíciletí konkrétně v roce 2005, považují za nutné představit tuto platformu i čtenářům/kám této práce.

Tato platforma primárně slouží ke sdílení videí s dalšími uživateli, ať už přáteli či cizími uživateli tohoto serveru. Tento portál však nebyl prvním svého typu. V roce 1997 vznikl server *shareyourworld.com*, který se pokoušel o vývoj platformy na stejném principu, tedy sdílení videí

mezi uživateli. Nebyl však tak úspěšný jako později vzniklý portál YouTube. Důvodem mohla být například ještě technická nezralost a princip takového serveru si tak na vhodný čas musel ještě několik let počkat. YouTube ve své době vzniku nabízel oproti jiným platformám originální novinku. Většina platform totiž nabízela pouze vyhledávání informací, videí či jiných obsahů. YouTube však přišel s možností videa jednoduše nahrát a následně sdílet. Později také umožnil svým uživatelům videa komentovat, umožnil posílání zpráv mezi uživateli, a tak utváření nových sítí přátel a komunit. Platforma se později také s rozvojem hudebního průmyslu stala prostorem pro sdílení videoklipů nejrůznějších hudebních skupin, což pomohlo serveru k nárůstu jeho popularity (Soukup, 2014).

Současně má YouTube přes dva biliony uživatelů a denně je shlédnuto až bilion hodin audiovizuálního materiálu. YouTube také nabízí svým uživatelům mobilní verzi portálu, z níž dle statistik uživatelé využívají až 70 % shlédnutého času. YouTube (2020) také uvádí, že je k dispozici již ve 100 zemích světa a oslovuje především diváky ve věku 18-34 let.

2.4.1 YouTube a vznik nové online komunity

Platforma YouTube vytvořila virtuální prostředí, v němž je možné komunikovat skrze nahraná videa, na ty je následně možné reagovat komentáři či oslovením přímo autora videa, který má možnost v deskripci videa na sebe zanechat kontakt. Vytváří se tak vzájemná komunikace na základě sdílení emocí, pocitů, myšlenek a společných zájmů. Kolem tohoto serveru se tak utváří komunita, kterou můžeme označit za virtuální či online komunitu mezi tvůrci a uživateli.

Pro obecnou definici komunity si uveďme tu, kterou uvádí Velký sociologický slovník Jana Velký sociologický slovník (1996), který komunitu vykládá jako „*sociální útvar charakterizovaný jednak zvláštním typem vazeb uvnitř, mezi členy, jednak specifickým postavením navenek, v rámci širšího sociálního prostředí.*“ (Petrušek a kol., 1996 s. 512). Pro výstižnost podstaty vzájemných sociálních vztahů v rámci virtuální neboli online komunity mezi uživateli a tvůrci portálu Youtube je vhodná definice McMillana a Chavise (1986), která virtuální komunitu definuje jako „*vztahové sítě, jež mají povahu imaginovaných společenstev utvářených prostřednictvím komunikace v technologických rozhraních nových médií*“ (Macek, 2009). Autoři McMillan a Chavis (1986) zároveň ustanovují čtyři základní charakteristiky takovéto komunity:

- *členství*, které umožňuje vznik pocitu sounáležitosti s ostatními členy skupiny

- *vliv*, který nepůsobí pouze jednostranně nýbrž oběma směry, tedy jednak vliv skupiny působící na jedince, ale také vliv jednotlivých členů směrem ke skupině
- *začlenění a naplňování potřeb*
- *emocionální propojení* mezi členy skupiny

Všechny zmíněné aspekty pozorujeme i v prostředí platformy YouTube. Uživatelé působící na tomto serveru nalézají další uživatele, kteří sdílí stejné zájmy a s kterými se mohou ztotožnit. Mezi nimi pak vzniká vzájemná komunikace, která se nejčastěji uskutečňuje vložení komentáře pod video. Tato komunikace může probíhat mezi členy divácké komunity ale i mezi divákem a autorem. Dalším prostředkem ke komunikaci je vyjádření pouhého a stručného *líbí se mi/nelíbí se mi*. Vzniká zde tedy jakási společná kultura, která je spojena s pocitem sounáležitosti a vzájemného emočního propojení. Členy takovýchto vzniklých komunit mohou tvořit jednak sami tvůrci, kteří skrze sdílení podobného audiovizuálního obsahu vnímají vzájemnou blízkost s jinými tvůrci na základě sdílení společného zájmu, tematiky či společných cílů. Tito členové jedné komunity YouTuberů/ek pak spolu mohou vzájemně kolaborovat, nebo se vzájemně inspirovat v tvorbě. Komunitu však utvářejí i uživatelé, kteří se shlukují kolem specifických kanálů, které je spojují na základě společných zájmů o určitou tematiku. Populární YouTube komunity se dlouhodobě tvoří např. kolem tematiky videoher, módy a krásy, turistiky či humoru (Dvořáková, 2015). Komunita, které se ve své práci věnují, tedy s transgender tematikou, je jen velmi malá. Tento fakt přisuzují především citlivému osobnímu tématu a celkově nízkému počtu transgender jedinců v České republice. Právě pro citlivost tématu považují výzkum motivace transgender YouTuberů k působení na tomto portálu za velice zajímavý.

3 Empirická část

3.1 Metodologie

3.1.1 Cíl a výzkumné otázky

Cílem tohoto výzkumného projektu je zjistit, co je motivací mladých lidí identifikující se jako transgender k jejich veřejné sebe prezentaci na internetovém serveru YouTube.

Výzkumný problém se týká několika mladých transgender jedinců, kteří se veřejně prezentují na internetovém portálu YouTube, kam umisťují svá videa, ve kterých hovoří o každodenních problémech této menšiny a o svých životních zkušenostech.

V teoretické části jsem představila transgender tematiku a její uvěznění v rámci sexuologie, zároveň jsem se snažila uchopit celkovou problematiku konceptu genderu a osvětlit čtenáři vykonstruovanou normu světa, jelikož právě to, je důležité k pochopení problematiky, kterou se zabývám v této empirické části. Téma motivace transgender YouTuberů považuji za velice zajímavé právě proto, že uvědomění a přiznání si nespokojenosti sám/sama sebe ve svém vlastním těle je v rámci stanovené normy světa obtížným problémem a opuštění původně připsaného genderu se často ze strachu z odmítnutí společnosti pojí se zatajováním či zásadní rekonstrukcí osobní minulosti, jak bylo uvedeno u případu Agnes (viz 2.3.1.2.3).

Jedinci, kteří se identifikují jako transgender vybočují ze stanoveného řádu společnosti a jsou svým okolím často odsuzováni a vyloučeni z kolektivu, proto pro ně často není snadné vyjít se svou identitou na povrch. Marginalizace a celkové neporozumění těmto osobám však není to jediné, co transgender jedinec po svém coming outu zažívá. Další zásadní věcí je to, že tyto osoby většinou usilují o tranzici. Tento proces trvá dlouhé roky a tito jedinci jsou tak vystavováni mnohým psychickým a fyzickým změnám, které s sebou často přinášejí i mnohá negativa v podobě bolesti či psychických výkyvů.

Můj výzkum se zaměřuje na tyto jedince, tedy transgender osoby, kteří se potýkají s touto realitou, a ještě navíc se rozhodli z nějakého důvodu svůj příběh, tedy svou životní situaci, sdílet na sociálních sítích, a to konkrétně pomocí videí na internetovém serveru YouTube. Mou hlavní výzkumnou otázkou tedy je, co vede osoby identifikující se jako transgender k veřejnému sdílení své identity skrze videa na portálu YouTube?

3.1.2 Výzkumná strategie

V mé práci se zabývám sociálním problémem a snažím se porozumět motivaci sebeprezentace transgender jedinců pomocí videí na portálu Youtube. Právě proto jsem pro svůj výzkum zvolila kvalitativní metodu. Pracovala jsem s využitím polostrukturovaných rozhovorů, jejichž průběh jsem zaznamenávala na nahrávací zařízení. Tuto metodu považuji za vhodnou, jelikož mi umožnila nahlédnout problém v širším kontextu a porozumět mu více do hloubky. „*Výhodou kvalitativního přístupu je získání hloubkového popisu případů. Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy*“ (Hendl, 2005 str. 53). Kvalitativní výzkum umožňuje pracovat přímo v terénu, kde výzkumník/ice vyhledává a analyzuje veškeré informace, které by mohly osvětlit výzkumnou otázku. Seznamuje

se s různými lidmi, které následně může vyzpovídat a citace z rozhovorů využít pro svůj výzkum. Často také následně své závěry probírá právě se sledovanými jedinci a jejich názory a poznámky zahrnuje do výzkumu. V kvalitativním výzkumu jsou data výzkumníkem shromažďována buď z pozorování, rozhovorů, audionahrávek či videozáznamů, deníků, osobních komentářů, poznámek, úředních dokumentů, či z úryvků knih. Jde o to získat informace, které nám přiblíží všední život zkoumaných jedinců a o snahu pochopit aktuální dění a vyjasnění situace (Hendl, 2005).

Právě vzhledem k povaze mého výzkumu, který přímo nabádá k získání výpovědí zkoumaných jedinců pro osvětlení výzkumné otázky, považuji strategii kvalitativní za nejrelevantnější.

3.1.3 Metoda vytváření dat

Práce vychází ze šesti rozhovorů, které mi umožnily porozumět myšlení a následnému jednání informátorů, kterými bylo šest transgender mužů (FTM), z nichž nejmladšímu bylo 18 let a nejstaršímu 28 let. Jednalo se o vyčerpávající vzorek, což je důvodem, proč vzorek není rozmanitější a mí informátoři jsou pouze transgender muži. Transgender ženy tedy bohužel nejsou v komunitě zastoupeny. Tuto metodu jsem zvolila především z toho důvodu, že rozhovor zachycuje individuální charakter, postoje a názory dotazovaných, což bylo pro můj výzkum zásadní.

Se všemi informátory jsem provedla polostrukturované rozhovory, které byly nahrány na nahrávací zařízení. Tento typ rozhovoru mi umožnil držet se jednotné linie pro všechny uskutečněné rozhovory, což mi následně usnadnilo práci v analýze dat.

Rozhovor jsem připravila na základě otázek rozdělených do několika tematických okruhů s tím, že jsem se snažila nejprve pokládat otázky odlehčenějšího typu a teprve později se dostat k otázkám náročnějším. Hendl (2005) toto považuje za stěžejní pro uvolněnější vstup do rozhovoru. Mé otázky byly předem připravené tak, abych efektivně využila čas a udržela správné zaměření rozhovoru a nic neopomenula. Tento zvolený způsob rozhovorů mi také umožnil jednotlivé otázky během rozhovoru mírně upravovat či měnit jejich pořadí tak, aby bylo získání výpovědí co nejefektivnější a plynulé (Hendl, 2005).

3.1.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořilo šest mladých transgender YouTuberů, kteří aktivně sdílí na svém YouTube kanále obsah, týkající se transgender problematiky. Všichni mí informátoři jsou transgender muži (FTM), pět z nich má svůj vlastní YouTube kanál, šestý účastník výzkumu spolupracuje a objevuje se ve videích svého kamaráda, taktéž mého informátora, a tak nedisponuje přímo svým vlastním YouTube kanálem, nicméně se aktivně podílí na obsahu videí a prezentuje svou osobu na videích kamaráda, a proto byl taktéž vhodným účastníkem výzkumu.

Předpokladem účastníka tohoto výzkumu neboli mého informátora je tedy vzhledem ke zvolenému tématu osoba, která se identifikuje jako transgender žijící v České republice a která se aktivně prezentuje na internetovém portálu YouTube skrze veřejně sdílená videa s transgender tématikou. Aktivní prezentaci YouTubera jsem stanovila podmínkou přidáním posledního videa nejpozději před 5 měsíci. Další podmínkou bylo nejméně 10 přidaných videí. Jelikož jsem si vědoma, že nalezení takového vzorku není snadné, nemohla jsem stanovit další kritéria jako např. délka působení na portálu YouTube, či sledovanost jeho kanálu. Výzkumný problém je tedy omezen a zkoumán na příkladu šesti aktivních českých transgender YouTuberů, kteří jsou veškerými reprezentanty této skupiny v rámci České republiky a jedná se tedy o vyčerpávající vzorek. Transženy bohužel nejsou v komunitě zastoupeny. K tomuto závěru, a tedy k mému vybranému výzkumnému vzorku jsem došla na základě vyhledávání uživatelů na platformě YouTube skrze odkazy a klíčová slova, kterými se videa označují na základě jejich vlastní deskripce a následně jsou rozřazeny do různých podskupin dle svého obsahu. Vyhledávání jsem započala u jednoho kanálu mého informátora, který jsem znala již dlouho. Přes tento kanál jsem se následně proklikala do dalších založených na stejném principu. Takto jsem došla k výslednému vybranému vzorku. Finální číslo aktivně působících transgender YouTuberů jsem ověřovala i přímo s mými informátory, kteří se v tomto prostředí pohybují a své kolegy sdílející podobný obsah znají a všichni potvrdili, že nikoho dalšího, kdo by se aktivně YouTubu věnoval, neznají. I přes menší, avšak vyčerpávající vzorek se domnívám, že je toto téma zajímavé a hodné podrobení pečlivému výzkumu, který doposud nebyl v rámci bakalářských prací proveden.

3.1.4.1 Představení účastníků výzkumu

Mými informátory bylo šest transgender YouTuberů. Jejich tvorba v rámci serveru YouTube spočívá v nahrávání videí na tento portál. Videá mají převážně charakter informační. Autor sedí

před kamerou a sděluje divákovi své zkušenosti, prožitky či emoce týkající se jeho tranzice. Čas od času na kanále zveřejní video mírně jiného charakteru, kdy diváka bere přímo do terénu, kde zážitek zprostředkovávají přímo. Takový typ videa označují jako *vlog*. Videá informačního charakteru však převažují na všech kanálech mých informátorů.

Maty, 26 let, transgender muž. První video přidal před dvěma lety, kdy se svou tranzicí začínal. Dnes již jeden a půl roku podstupuje hormonální terapii a před třemi měsíci podstoupil operaci hrudníku a další operace prozatím nemá v plánu. Ve svých videích vystupuje jako Maty nebo Matyáš. Jeho kanál má přes dva tisíce odběratelů.

Jáchym, 25 let, transgender muž. Nemá svůj vlastní YouTube kanál, ale vystupuje na kanále Matyho, kde sdílí taktéž své zkušenosti. Stejně jako Maty již jeden a půl roku užívá hormony a na operaci hrudníku byl zhruba před čtyřmi měsíci. O dalších operacích teprve přemýšlí.

Chris, 18 let, transgender muž. Na YoutTubu působí již tři roky. Byl vůbec jedním z prvních, kteří založili YouTube kanál s transgender tématikou. Jeho účet sklidil velký úspěch a dnes má přes třicet pět tisíc odběratelů. Jeho kanál mu byl bohužel před nedávnem odcizen a on tak musel založit nový. Jeho vůbec první video dosáhlo dvě stě dvacet jedna tisíc shlédnutí. Chris neboli Christián užívá hormony dva roky a již podstoupil operaci hrudníku. Další operace jsou zatím v nedohlednu.

Adam, 19 let. Je na počátku své tranzice a první své video uveřejnil teprve minulý rok v září. Hormonální terapii započal teprve před čtyřmi měsíci a operaci hrudníku a další operace teprve plánuje. Ještě před založením YouTube kanálu s transgender tématikou se pokoušel o kanál zábavního typu, ten ale vzápětí smazal a později založil kanál, který spravuje dnes. Jeho kanál je zatím na počátku a disponuje sto padesáti osmi odběrateli, avšak sledovanost jeho videí dosahuje téměř tisíce shlédnutí.

Petr, 28 let. S tranzicí začal ve svých dvaceti letech a ve dvaceti jedna letech začal brát hormony, rok na to podstoupil operaci hrudníku. Před dvěma lety začal s nahráváním videí s transgender tématikou, tedy v momentě, kdy již pět let podstupoval hormonální terapii. Svůj YouTube kanál založil ale již dříve, a to zhruba před 4 roky, kdy nahrával videa z různých cest či recenzí produktů. Před dvěma lety podstoupil faloplastiku³, kterou plánuje plně dokončit, až získá dostatek finančních prostředků k provedení finálních úprav operace.

---

³ rekonstrukce penisu

Sam, 19 let. Hormonální terapii již podstupuje druhým rokem. Zhruba před půl rokem podstoupil operaci hrudníku a následně hysterektomií⁴. Další operace jsou zatím v nedohlednu a pokud, tak v zahraničí. S natáčením videí na YouTube začal před dvěma a půl roky. Dnes má něco málo přes dva tisíce odběratelů a jeho videa dosahují od dvou až do deseti tisíců shlédnutí.

3.1.5 Metoda analýzy dat

Vzhledem k mému výzkumu jsem zvolila tematickou analýzu dat. Nejdříve jsem přistoupila k doslovnému přepisu všech provedených rozhovorů neboli transkripci. Snažila jsem se zaznamenat i reakce jako smích nebo případné odmlčení se během vyprávění, které označuji třemi tečkami (...). Již během přepisu jsem nacházela pasáže, které odpovídaly mým stanoveným tematickým okruhům, jež vyplynuly z hypotéz, které jsem vytvořila na základě připravených otázek. Dala jsem samozřejmě i prostor nově vzniklým kategoriím, které se v rámci mých hypotéz neobjevily a vynořily se napovrch až ze samotných výpovědí. K nalezeným pasážím jsem následně přiřazovala kódy, které mi pak umožnily lépe se orientovat v lokalizaci témat. Ke kódům jsem si pak zapisovala své poznámky, které měly napomoci následné interpretaci (Heřmanský, 2009/2010). Kódy jsem pak rozřazovala dle jednotlivých témat. Některé kódy jsem doplňovala o své poznámky, které zachycovaly mé pocity, interpretace, nebo jak danou výpověď vnímám, či jak na mě působí a v jaký závěr by mohly vyústit. Je nutné podotknout že kategorie od sebe nelze přímo oddělovat, ale že se vzájemně prolínají a doplňují. K některým výpovědím bylo nutné připojit mé stručné poznámky, které jsou označeny a umístěny v závorkách, aby byla výpověď jasná a nepůsobila jako vytržená z kontextu. Spolehlivost a potvrditelnost výzkumu by měla vycházet z pečlivého zpracování dat z rozhovoru. Jednak velmi pečlivým přepisem a dále pak jeho pečlivou analýzou (Hendl, 2005).

3.1.6 Hodnocení kvality výzkumu

Pro usnadnění průběhu výzkumu jsem považovala za důležité shlédnutí všech videí mých informátorů umístěných na serveru YouTube, abych získala obecné povědomí o prostředí portálu Youtube a taktéž o tvorbě informátorů. Tento fakt mi usnadnil komunikaci při vedeném rozhovoru.

---

⁴ chirurgické odstranění dělohy

Zvolená technika sběru dat nabízí vysokou validitu, jelikož v průběhu výzkumu je prostor na objasnění a vysvětlení jak otázek, tak odpovědí, čímž se minimalizuje neporozumění. Tato technika a její „volnost“ však s sebou nese i rizika. Je nutné u informátora vzbudit důvěru, zřetelně mu naslouchat a klást otázky relevantní k výzkumnému problému (Zandlová, 2015). Při zvoleném procesu sběru dat procesu je také nutné dbát na to, aby badatel/ka v průběhu rozhovoru informátora/ku nijak neovlivňoval/a a nenaváděl/a ho/ji k odpovědím. Proto je nutné dát si pozor na veškeré komentáře, sdílení názorů či nevinné gestikulace, které by právě toto mohli zapříčinit.

Dalším užitečným kritériem k dosažení vyšší důvěryhodnosti výzkumu je mimo jiné zajištění důvěrnějšího vztahu s účastníky výzkumu. Ke každému informátorovi jsem se proto snažila přistupovat přátelsky a individuálně tak, aby můj projev nepůsobil strojově a snažila jsem se pokládat otázky každému tak, jak na mé dotazy reagoval a jakým způsobem odpovídal. Snažila jsem se do jeho výpovědi zasahovat co nejméně, aby byla výpověď co nejucelenější a plynulá. Důležité pro mě také bylo, aby se každý z mých informátorů cítil po celou dobu rozhovoru příjemně a co nejpřirozeněji. Snažila jsem se navodit příjemnou atmosféru, řádně se představit, aby celý rozhovor působil co nejpřátelštěji, což bylo také důvodem, proč jsem se nedržela vždy předem stanovených otázek a scénáře (Kaufmann, 2010).

3.1.7 Etické otázky výzkumu

Hned v úvodu rozhovoru jsem vždy každého účastníka výzkumu seznámila jednak se záměry a cíli mé práce ale také se základními etickými požadavky. Informátoři byli ujištěni, že se získanými informacemi budu nakládat pouze já a všem bylo nabídnuto, že se po jejich vyhodnocení s nimi mohou seznámit. Taktéž byli seznámeni s tím, že rozhovor bude nahráván. S nahráváním i s následným zpracováním dat všichni mí informátoři souhlasili. Souhlas byl proveden ústní formou a byl zaznamenán taktéž na nahrávací zařízení. Všem informátorům bylo již v době rozhovoru osmnáct let, proto nebylo třeba zajištění souhlasu rodičů.

Rozhovor jsem nahrávala konkrétně na mobilní telefon a byla jsem připravena zapisovat si údaje, které jsou na nahrávací zařízení nezachytitelné. Spíše jsem se však snažila zapisování omezit, aby nebyl narušen můj kontakt s dotazovaným a s ním i fluidita rozhovoru. Všem účastníkům výzkumu jsem poskytla možnost kdykoli nahrávací zařízení vypnout bez udání důvodu, čehož ani jeden nevyužil. Důležité pro mě také byla ochrana jejich identity, jelikož je téma citlivou záležitostí. Nicméně když jsem vzala v potaz, že všichni mí informátoři se prezentují

veřejně na serveru YouTube a své osobní a citlivé údaje tak bez větších problémů zveřejňují, zeptala jsem se všech, zda by souhlasili s odkrytím identity i v mé bakalářské práci. Nikdo z účastníků výzkumu neměl s prozrazením identity problém, a proto ve své práci pracuji s jejich jmény tak, jak je užívají ve svých videích.

Místo setkání k uskutečnění rozhovoru jsem se snažila ponechat na volbě informátorů z důvodu, aby se cítili v prostředí co nejpohodlněji. Jelikož ale jeden účastník výzkumu, který není z Prahy zrovna v termínu rozhovoru v Praze pobýval, požádal mě, abych místo setkání navrhla já. S jeho souhlasem jsme se tedy setkali v kavárně, která se nabízela pro uskutečnění rozhovoru jako vhodná. Tři rozhovory proběhly v Praze v kavárně, jeden proběhl v kavárně v Liberci a jeden rozhovor byl z důvodu komplikované situace způsobené epidemií nemoci COVID-19 uskutečněn přes video hovor.

3.2 Analýza sesbíraných dat

3.2.1 Osvěta a pomoc

Mezi hlavními motivy, které vyplynuly z provedených rozhovorů s mými informátory ohledně zveřejňování videí a prezentování své trans identity, patřilo především předávání informací a rad těm, kteří se nacházejí na počátku své tranzice či pochybují o své identitě a hledají, co by mohlo být příčinou. Všichni mí informátoři ve svých výpovědích uváděli, že i pro ně byl zpočátku důležitý moment nalezení někoho, kdo je na tom stejně a je ochoten se o svůj příběh podělit.

„Bylo hrozně super vidět, že někdo prostě sdílí veřejně takhle ty aspekty toho průběhu přeměny, protože já jsem třeba v té fázi nebyl schopnej úplně s tím jít ven, a tak mi to pomáhalo.“ (Jáchym)

Videa přináší pocit sounáležitosti a pomáhají se transgender jedinci identifikovat se s autorem, který je ve stejné situaci, ale svůj příběh sdílí veřejně. Kromě psychické pomoci a pocitu sounáležitosti videa přináší také řadu praktických rad, jak mohou jedinci ve své situaci postupovat. Adam například zmiňuje, že mu video jednoho z kolegů pomohlo s výběrem sexuoložky, kterou následně navštívil:

„Chris zmiňoval a doporučoval třeba paní doktorku Fifkovou, tak já: ,hmm, tak to k ní půjdu taky‘. Hodně věci jsem dělal podle něj, tak, jak doporučoval prostě a to no. Dám na jeho radu a tak.“

Jedním z impulzů pro založení YouTube kanálu s transgender tématikou byl také nedostatek českých YouTuberů/ek, kteří by se touto tématikou zabývali. Zpočátku tedy taková videa informátoři sledovali v angličtině, jelikož na české YouTube scéně tento typ videí postrádali. Z tohoto důvodu se následně rozhodli českou komunitu transgender YouTuberů/ek vytvořit a posílit a začít sdílet své zkušenosti lidem, kteří jsou ve stejné pozici, nebo s jejich rodiči, kteří mohou mít o problematice nedostatek informací a třeba angličtinu neovládají:

„Mým takovým jedním z prvních impulsů bylo jako to, že tady (v Čechách, pozn. autorky) ty videa chyběly. Já jsem jich sledoval hodně, ale všechny byly v angličtině a říkal jsem si, že sice dneska už umí skoro každé anglicky, ale že by bylo fajn třeba mít něco i česky i třeba pro rodiče nebo pro lidi, který tu angličtinu neovládají až tak dobře a takovým druhým impulsem potom bylo to, že vlastně jsem našel videa třeba Chrise, našel jsem videa třeba kohosi a oni taky začínali a bylo to takový, že Chris má teďka už třeba jako skvělý a kvalitní videa, ale ten začátek, jak byl ještě takovej mladej, takový jako děcko, tak mluvil o binderech⁵ třeba a říkal já vám ho neukážu, protože se mi zrovna pere‘ a přišlo mi to takový, jakože na jednu stranu dá ňákou informaci a na druhou stranu jí nedá celou a říkal jsem si, že když vlastně k tomu všechno vim, tak bych to mohl pustit někam dál.“ (Maty)

Některé informace, od již tehdy působících transgender YouTuberů v českém prostředí považoval Matyáš za neúplné, a tak jelikož on sám již v té době disponoval určitými zkušenostmi, rozhodl se jimi přispět a chybějící informace tak doplnit.

Podobně hovoří i Petr a Christian. Oba uvádějí, že v České republice informace o transgender tematice scházely a že spousta jich byla matoucích, či se vůbec nezakládaly na pravdě. Vyvrácení šířících se omylů a sdílení své zkušenosti uvádějí i oni jako jeden z impulzů pro založení svého YouTube kanálu.

---

⁵ vesta sloužící ke stažení hrudníku

„[...] s kamarádem jsme nadávali, že je tu (v České republice, pozn. autorky) málo informací o transgenderu, z nich pak spousta nepravdivých. Tak jsem si řekl, že [...] převezmu pochodeň a posvítím na cestu ostatním.“ (Petr)

„[...] když jsem přišel na transsexualitu, tak jsem zjistil, že nikdo takovej v Český republice jako není, že v tý době, co já jsem začínal, tak to nikdo netočil a když to někdo točil, tak tam mlel kraviny, takže jsem si řekl, že si k tomu něco načtu [...] abych byl jako ten první člověk, co udělá ten první krok, co ukáže těm lidem, že se není za co stydět, i když to není tolik normální, jako v dnešní době ty věci maj bejt.“ (Chris)

Christian vnímal, že transsexualita je něco, o čem se moc nemluví a je tedy jakýmsi tabu, jehož následkem je, že se transgender jedinec za svou identitu stydí, což považuje za nesprávné. Rozhodl se tak udělat první krok a tento fakt změnit tím, že se nebude bát o své trans identitě mluvit veřejně. Právě to mu umožnila platforma YouTube a tak se rozhodl hovořit prostřednictvím veřejných videí. On sám transsexualitu vnímá jako něco, co se vymyká stanoveným normám společnosti a transsexuála považuje za vychýlení z běžné normality, tvrdí však, že i tak se není za co stydět.

„Hlavní smysl je určitě něco přiučit lidi, něco jim dát a otevřít Českou republiku zase jako trochu novějším věcem. Na to konto abysme nebyli furt jenom u toho, že existujou jenom gayové a lesby, ale abychom měli taky trochu šanci prosadit si svoje slovo, něco změnit, jako je třeba úřední sterilizace. Je fakt, že tímhle způsobem chceme všichni trochu změnit svět no.“ (Chris)

Smyslem Christianových videí však není pouze dodat odvalu a pomoci transgender jedincům, ale vnést téma i do širší společnosti po celé České republice tak, aby se problematika dostala při nejmenším do takového povědomí, jako problematika gayů a leseb, s jejichž existencí je dle Christiana již společnost seznámena lépe. Má pocit, že jakmile se problematika dostane do širší veřejnosti, budou transgender osoby více slyšet. To by jim mohlo otevřít možnosti k prosazení jejich práv. Jako příklad uvádí povinnou sterilizaci, která je nutná k oficiální změně pohlaví na úředních dokumentech, což se ze strany transgender jedinců setkává s odporem.

„Ta myšlenka je taková, že ty, co jsou na začátku a potřebujou s tím pomoci, tak s tím, že to točím fakt od začátku, tak aby věděli plus mínus, do čeho jdou. [...] Jsem schopnej říct pomalu všechno ze svého soukromí, ale to je prostě pro lidi, co začínaj a aby nabrali tu energii a nebáli se toho. Jako v dnešní době už to je prostě normální, že jsou lidi takový, jaký jsou a že už více méně ty lidi jsou schopný to přijmout.“ (Sam)

Sam se naopak ve svých videích zaměřuje především na transgender jedince, kteří jsou na počátku tranzice. Chce jim ukázat, co všechno je čeká a pozitivně je motivovat a podpořit. Na rozdíl od Christiana vidí Sam transgender problematiku trochu optimističtěji. Svobodné vyjádření identity mu již v dnešní době přijde normální a také zmiňuje, že lidé již jsou v tomto ohledu tolerantnější a dokáží jakoukoli identitu více méně přijmout, proto jde hlavně o dodání odvahy těm, kteří se bojí tranzice a reakce okolí.

3.2.2 Zpovědnice

Výrazným motivem, který vyplynul z všech výpovědí informátorů byla potřeba vypovídat se v klidu, tichu a o samotě. Bylo zjevné, že trávený čas před kamerou slouží zároveň jako chvilka k ventilaci emocí, pocitů, zážitků či snů, které jsou tak osobní, že je těžké je vyjádřit v přítomnosti druhé osoby. Kamera tak má svůj psychotherapeutický účel, kdy má jedinec chvilku jen sám pro sebe a díky tomu tak bez větších problémů dokáže sdělit vše, co v daný moment cítí, o čem sní, nebo co prožil.

„Já se vypovím až u toho videa. Jako jó občas se svěřuju nejlepší kamarádce a pak občas rodině, ale většinou si to šetřím do toho videa, že to pro mě je jako lepší, když se vykecám do toho videa. Já, když natáčím, tak doma nikdo nesmí bejt, je tam absolutní ticho.“ (Sam)

Sam si své pocity vyloženě uschovává do momentu, kdy bude sedět před kamerou sám. Sice nemá problém svěřit se své nejbližší rodině či své nejlepší kamarádce, ale preferuje klid, samotu a svou zpovědní chvilku před kamerou, která jeho výpověď zaznamenává.

„Plánuju, aby nikdo nebyl doma, protože pořád jsem se ještě nenaučil natáčet videa, když jako jsou ostatní doma, sice by mě třeba nerušili, ale ta představa, že tam prostě někde stojí a poslouchají, tak by mě to znervózňovalo.“ (Maty)

Pocit, že je někdo v době intimní zpovědi před kamerou v blízkosti, Matyáše přímo znervózňuje. Spíše, než rušení jeho natáčení ho do rozpaků uvádí fakt, že by jeho výpověď někdo poslouchal v moment, kdy se s ní svěřuje na kameru.

Zpověď před kamerou se zdá být pro informátory pohodlnější, než svěřování se některé z blízkých osob. Může to být zapříčiněno například tím, že se v jejich blízkém okolí nenachází nikdo takový, kdo by jim nabídl pomoc v podobě vyslechnutí jejich zpovědi. Okolí tak jedinci není příznivě nakloněno a on nemůže najít osobu, která by byla ochotna ho vyslechnout, aniž by jedinec musel mít obavu z odsouzení. Christian uvádí, že co se týče školního prostředí, kde se denně pohyboval mezi vrstevníky v době počátku svého natáčení, si moc dobrých vztahů nedokázal vybudovat.

“Spolužáci ty mě nesnášeli od první až do devátý třídy. [...] Já jsem to právě řešil díky těm videím, protože já jsem člověk, kterej si moc nepouští lidi k tělu. Bylo mi mnohokrát ublíženo a vždycky si řeknu, že už bych jako víckrát nechtěl, takže jako ani máma nebo táta ty se mnou o tomhle tématu taky jako nemluvili, takže já jsem to právě řešil prostřednictvím toho videa, že jsem se tam prostě vykecal a nebylo to takový, že bych před někým musel sedět a něco ze sebe dostat,“ (Chris)

Christian reflektuje svou negativní zkušenost s tím, když se v minulosti někomu svěřil. Časté zklamání a ublížení jeho osobě v něm vyvolalo nedůvěru. Uzavřel se tak sám do sebe a svou potřebu svěřit se někomu dále řešil pomocí natáčení videí. Rodiče mu taktéž nebyli schopni nabídnout adekvátní prostor pro debatu o tomto tématu, a tak mu kamera poskytla náhradní možnost zpovědnice. Odpadla tak překážka v podobě přítomnosti další osoby u svěřování se s něčím osobním a Christianovi natáčení videí umožnilo mluvit o samotě volněji a otevřeněji.

„Před kamerou to často říkám poprvé. Já ty videa vždycky natočím a nechám je třeba týden odležet a teprve potom vlastně se na ně dívám a stříhám, [...] když natáčím, tak se rozpovídám a

vůbec nevnímám co říkám, takže pro mě je to vlastně taky nový to, co jsem tam řekl a jsou takový chvíle, kdy si říkám jako ,wow, tohle fakt jako nikdo neví a vlastně není špatný to tam jako nechat. ‘ [...] Když jsem natáčel asi půl roku, tak jsem na vysoké byl takovej hodně jako dobrovolnej outsider, by se dalo říct. Já jsem se s těma lidma moc bavít nechtěl, takže mě bylo celkem jedno, co si o mě myslí. Měl jsem ale jednu kamarádku, hodně blízkou kamarádku, který jsem se vlastně vyoutoval jako první a ona byla vlastně jako úplně jedna ze všech lidí kolem mě, [...] která věděla, že něco takovýho dělám (natáčím, pozn. autorky). [...] Ona byla celkem vycvičená, že potom poznala i vlastně moje špatný i lepší dny, ale když poprvé viděla to video, tak to probřečela snad hodinu a byla z toho taková jako špatná, že ať už jsem jí o sobě řekl cokoliv, tak že takhle to nikdy nevnímala až tak do hloubky a že to pro ní bylo jako opravdu víc frustrační. “ (Maty)

Samota u Matyáše způsobuje, že je ve svých výpovědích otevřenější a upřímnější. To, že je před kamerou sám a má prostor se vypovídat, u něj způsobuje, že přestává vnímat to, co říká. Tato chvíle mu umožňuje rozpovídat se o všem, aniž by sám sebe kontroloval. Po týdnu, kdy video začne připravovat ke zveřejnění, sám nalézá výpovědi, se kterými se ještě nikomu nikdy nesvěřil. Stejně jako Christian neměl Matyáš se svými spolužáky blízké vztahy. Jeho okolí mu také nenabízelo příliš přátelské prostředí pro debatu o problematice, avšak jak uvádí, spíš to byl on sám, kdo se okolí stranil. Má sice nejlepší kamarádku, které se svěřuje a sdílí s ní své pocity, ale i ona byla z jeho videí překvapená a frustrovaná, jelikož jeho emoce vnímala z videa mnohem intenzivněji, než když se jí svěřuje přímo. I přestože s ní své pocity sdílel, video ji rozplakalo, jelikož, jak Matyáš sám uvádí, se dokáže ve videu rozpovídat a vyjádřit mnohem více do hloubky. Před kamerou, a tedy o samotě je mnohem otevřenější a lépe své emoce vyjadřuje.

„Tak jako když jsem natáčel to první video, tak já úplně jenom mě to bylo až trošičku divný, o tom mluvit. Ze začátku jsem byl úplně nemožnej. Kdybych byl dneska na stejným místě, tak bych třeba nemohl odpovídat na hodně soukromý dotazy, třeba od kamarádů ze základky. Ale už jsem s tím jako úplně zadobře, ale pár měsíců dozadu úplně strašný. Když to bylo před kamerou, tak to bylo snazší. Nebyl tam nikdo vedle mě a nebyla tam osoba. “ (Adam)

Adam stvrzuje jednodušší pozici výpovědi před kamerou. Samota je tedy primární faktor pro větší otevřenost výpovědí. Přítomnost jiné osoby výrazně snižuje upřímnost výpovědí. Kamera tak

slouží jako náhradní „přítel“, který celou zpověď zaznamenává a tím tak „naslouchá“. Adam zároveň hodnotí svou pozici nyní a pozici, kterou zastával v době, kdy s natáčením začínal. Před několika měsíci nebyl schopný zodpovědět příliš osobní dotazy a k jejich vyslovení opět napomohla až zpovědní chvílka před kamerou. Díky kameře a natáčení videí tak ztratil určitý ostych mluvit o osobnějších věcech i mimo kameru.

„Člověk se před kamerou takřkajíc „otrká“ a dnes pro mě není ohledně tranzice nic tabu.“
(Petr)

Kamera je tedy prostředek, který umožnil informátorům mluvit o věcech, které byly doposud tabu a které se jen těžko vyslovovaly v přítomnosti druhých. Čím více informátoři mluví o osobních věcech o samotě před kamerou, tím uvolněněji o nich dokáží následně mluvit před lidmi. Odpovědi na otázky tak pro informátory časem přestávají být tak citlivým tématem. Jak uvedl Petr, postupem času. se tzv. „otrkají“. Se ztrátou ostychu mluvit před lidmi přichází i osvobození od samoty a uzavřenosti.

„Myslím si, že mi to hrozně pomohlo, že kdyby tohle nebylo, tak bych byl jako furt hrozně sám a uzavřenej do sebe. Před tím, před těma čtyřma rokama mi dělalo problém o tom mluvit úplně s kýmoli, ať už to bylo jakýkoli téma od testosteronu až po faloplastiku. Nedokázal jsem o tom mluvit. Bylo to pro mě hrozně citlivý téma a hrozně jsem se toho bál, abych i něco třeba neřekl špatně. Přišlo mi to takový trapný, týkalo se to mě, jsou to moje osobní věci. No a v dnešní době, když se mě člověk zeptá na jakoukoli otázku, tak mu na ní odpovím, protože už to znám a mám radost, že se o to někdo chce zajímat.“ (Chris)

3.2.3 Deník

Velmi zajímavým aspektem, který vyšel na povrch z analýzy výpovědí informátorů byl fakt, že svou tvorbu využívají také pro svou zpětnou vazbu. Na videích zaznamenávají momenty, které zachycují autentické chvíle v rámci jejich tranzice, což jsou důležité mezníky jejich životů. Natáčení videí lze tak považovat za jakýsi virtuální audiovizuální deník, který si informátoři v průběhu tranzice vedou.

“Přijde mi fakt úplně trapný ty první videa i vlastně protože jsem moc neuměl s tím programem na střihání. Ale nechal jsem tam všechno, [...] to k tomu kanálu patří, takže to tam jako nechávám a ono je pak i celkem zajímavý vidět, když se kouknu na nějaký ty starý videa a pak na ty novější, tak ten posun, kam jsem se vlastně já posunul.” (Maty)

Z výpovědi je patrné, že Matyáš žádná zveřejněná videa z kanálu neodstraňuje, i když mu přijdou nyní zpětně „trapné“. Každé video je součástí jeho cesty, kterou urazil od úplného počátku tranzice až do dnes. Díky starším videím, které si pouští a následně porovnává s těmi později natočenými, je schopen posoudit svůj posun v rámci tranzice. Videá dokonce považuje za lepší formu deníku, jelikož tato audiovizuální forma dokáže zachytit moment tak autenticky, jako by to nedokázalo psané slovo.

“Myslím si, že i kdybych si psal deníček a podobný věci, tak by to prostě nevyjádřilo tak, jako to video.” (Maty)

Zpětné pouštění videí často vyvolává i emoce, jelikož jsou zaznamenávány vzpomínky a zároveň splněné sny jedince v rámci tranzice. Informátoři se těší z pokroků, které na svých videích zaznamenali.

„Pouštím si je zpětně a strašně často, protože mě to strašně baví a nejčastěji si teda pouštím video o operaci, který mě hrozně baví, protože vlastně teďko nedávno v květnu vlastně to byl rok od operace, tak jsem si dal takový vzpomínkový, kdy jsem si to pustil a úplně mě to rozbřečelo, protože to, co já dneska beru jako úplně automatickou věc, nebo co mi nepříjde absolutně zvláštní jsem před rokem bral jako naprostej zázrak. Já vždycky se snažím koukat jak na tu vizuální stránku tak na tu psychickou, jakože se na sebe dívám, jak jsem vypadal, jak jsem přemejšlel a snažím se to srovnávat a tam mě to vždycky dojde, to pak brečím jako želva (smích).“ (Chris)

Sledování se netýká pouze vizuální tranzice, tedy změny vzhledu v průběhu přeměny, ale důležitá je i psychická stránka, kterou právě audiovizuální forma deníku umožňuje zaznamenat. Informátoři si tak připomínají, že to, co mají dnes a vnímají to jako samozřejmost, bylo před nějakou dobou ještě jejich pouhým snem.

Videa nemažu, myslím, že je to jako součást celý ty cesty, že jako ani nezačneš brát hormony a zachytíš tam nějaký ten charakter, co máš před hormonama a jako takhle. [...] To já už si úplně plánuju, jak si večer sednu a shlídnu všechny videa. Nebo jako všechny úplně ne, ale třeba ty první. Že občas i teď se chci jako motivovat, že ‚jó hele ten hlas se trošku změnil, tak se podívám na první a poslední video a uvidím‘. Je to celkem kus cesty, přeci jenom pět měsíců na hormonech už budu teď, takže jako stoprocentně jako super. Abych se podíval na ten kus cesty no, co už mám za sebou. Pak po roce se třeba zase podívám.“ (Adam)

Pro Adama jsou jeho videa motivací. Každá zaznamenaná změna ho posiluje a přesvědčuje o tom, že se někam posouvá. Vyloženě se těší až opět uběhne nějaký čas a on si bude moci videa shlédnout a porovnat. Nejoblíbenějším videem, které na svůj kanál informátoři přidávají jsou nahrávky hlasu natočené v určitých časových odstupech tak, aby bylo slyšet, jak se jeho hloubka postupně díky hormonální terapii mění.

„Pouštím si často ty záznamy hlasu, tak to si pouštím furt neustále dokola, a to je prostě hustý. Jako je to dobrý pocit. Mám z toho takovej zvláštní pocit. Říkám si ‚no to není možný prostě‘. Koukám na to nevěřičně. Pak si jako člověk řekne, čeho všeho jsem vlastně dosáhl, tohle všechno jsem už přešel, tak je to jako super.“ (Sam)

Videa tedy primárně neslouží pouze divákům, ale mají svou důležitou úlohu i pro samotné YouTubery, kteří si tak zakládají osobní ale veřejný deník, který na jednu stranu může pomoci druhým, ale na druhou stranu pomáhá informátorům s motivací a zpětnou vazbou sebe sama.

„[...] a tak je to takový, že to vlastně tak jako říkám sám sobě, ale na druhou stranu dalším deseti tisícům lidí, takže pro mě to byl takovej tajnej deníček, kterej nakonec vidělo půlka Český republiky (smích).“ (Chris)

Dalším zajímavým zjištěním, které vyplynulo z analýzy rozhovorů je využívání této formy deníku ke zprostředkování osobních informací svým rodinám a blízkým, kteří se často neodhodlají položit jim přímý dotaz ohledně soukromějších záležitostí. Často i sami informátoři

se o některých více intimnějších věcech stále neodvažují mluvit v přítomnosti jiné osoby, a proto své blízké odkazují právě na svůj YouTube kanál, kde v rámci svého deníku zmiňují detailnější informace, které mohou jejich blízké uklidnit a informovat o tom, jak to všechno tedy je a probíhá.

„[...] když jsem se jim (své užší rodině, pozn. autorky) vyoutoval, tak jsem jim jakoby, abych nemusel odpovídat všechny ty otázky znovu, tak jsem jim rovnou řekl ,hele a natáčím o tom videa a tady se na to můžete podívat‘.“ (Maty)

Matyáš na svůj YouTube kanál odkazuje přímo, aby nemusel stále dokola vysvětlovat a mluvit o osobních věcech týkajících se transgender problematiky. Nejedná se pouze o to, že by nechtěl mluvit o intimnějších záležitostech, ale již přesně ví, jaké otázky vznikají a aby je neustále nemusel dokola opakovat, odkazuje právě na svůj kanál. Cíleně mu tedy slouží jako jakási autobiografie, která za něj vysvětluje jeho životní situaci, o které se mu za prvé nelehko mluví z očí do očí a za druhé musí neustále vysvětlovat to samé dokola.

„Moje macecha, přítelkyně mého táty z toho (natáčení videí, pozn. autorky) byla nadšená, protože mi právě říkala, že se dozvěděla hrozně moc věcí, který předtím nevěděla. A že se jí to líbilo jako hodně. My spolu teda mluvíme celkem hodně, ale některý věci s nima neprobírám takže... já jsem ani nevěděl, že to viděla, ona mi to řekla někdy až zpětně nedávno a říkala, že byla ráda, že to viděla, že tomu pak víc rozuměla. Protože moje rodina byla totiž hrozně zatížená těma operacema ze začátku, jakože si mysleli, že každý člověk (identifikující se jako transgender, pozn. autorky) chce podstoupit všechny operace, co jsou dostupný, takže se aspoň dozvěděli, že to tak nemusí být.“ (Jáchym)

Výpověď Jáchyma naopak reflektuje proces z druhé strany věci. Jáchym na videa, v nichž vystupuje, nijak neodkazoval, ale naopak uvádí, že se o jeho výstupu dozvěděli někteří z jeho blízkých zpětně, tedy aniž by na videa nějak upozorňoval. Ukázalo se, že i přestože se Jáchym vždy snažil být své rodině a blízkým ve všem otevřený a upřímný, zůstaly pochybnosti a dotazy, které pomohla rozřešit a zodpovědět až sdílená videa. Rodině tak osvětlily některé nesprávně pochopené informace.

„Do té doby, než jsem začal točit, tak jsem nedokázal mluvit a devadesát devět věcí, co jsem musel řešit jsem řešil skrz psaní, videa, deníky. I moje máma se vlastně o transsexualitě dozvěděla z deníku, protože jsem nebyl schopnej jí to říct, takže to pro mě byla obrovská výhoda, že jsem to mohl točit na video, takže oni se to třeba ty lidi v jeden den dozvěděli a já jsem to třeba hned druhý den poslal mámě s tím, že ‚hele ty ses ptala na to a na to. Tady máš na to odpověď, já ti to prostě nedokážu říct no‘. [...] Jako lidi jsou často i zvědaví a málokdo si jako vidí do pusy a oni potom se tě zeptaj na takový třeba tři základní otázky, na který prostě ještě zvládneš odpovědět a potom najednou přijdou k otázkám ‚a co váš sexuální život? A co menstruace?‘ a to už jsou otázky, na který se blbě odpovídá člověku, který s tím nemá zkušenosti jako, že na to nikdy neodpovídal, tak se mu na to odpovídá fakt špatně a tohlencto pro ně a pro nás je hrozná úleva, když jim můžu odkázat na svý video.“ (Chris)

Některé otázky, které se tvoří na konto transgender osob, obvykle mezi heterosexuálními jedinci nevznikají, jelikož jsou odpovědi již obecně známé a tudíž nezajímavé. Např. otázky ohledně sexuálního života jedince si nemáme tendenci pokládat, pokud někdo nevybočuje ze stanovené „normality“ světa. Christian uvádí, že lidé jsou zvědaví a často nemají problém vyřknout dotazy, na které by je obvykle nenapadlo se heterosexuálního jedince dotazovat, proto jsou soukromou záležitostí každého z nás. Jsou to dotazy, které jsou samozřejmě i pro transgender osoby soukromým a proto citlivým tématem, které se nevypráví na setkání. Jelikož však informátoři vědí, že jsou to otázky velice lákavé a vznikají téměř vždy po tom, co se jedinec dozví o identitě transgender osoby, tak se tato témata snaží osvětlovat právě videi na svých kanálech. Christian také hovoří o tom, že takováto nepříjemná témata pro obě strany vznikají i mezi rodiči a jejich transgender syny či dcerami a jelikož on sám nedokáže o některých příliš citlivých údajích s rodiči mluvit, snaží se je odkazovat na svá videa, kde jim vše nevyřčené vysvětluje. Je to pak pro obě strany pohodlnější cesta.

3.2.4 Popularita

Snaha zisku popularity nemusí být jedinou a primární motivací pro založení YouTube kanálu, nicméně jelikož je síť veřejná a umístěné video tak může shlédnout, komentovat i sdílet úplně každý, pojí se založením účtu na tomto serveru potencionální zisk popularity a ztráta soukromí. Se zvýšením popularity autorova kanálu, roste ruku v ruce popularita autorovy osoby. Popularita

kanálu se vyznačuje růstem počtu odběratelů a sledovanosti jeho jednotlivých videí, což může být motivem pro rozvoj tvorby. Každý ohlas na sdílenou tvorbu je znakem zvyšující se popularity autorova kanálu, avšak pokud převažují ohlasy pozitivní je autor motivován v další tvorbě více. Zároveň se ukázalo, že vize toho, že kolega za stejnou tvorbu, kterou však provozuje déle, získává stále větší úspěch, může být taktéž určitým motivem pro další rozvoj vlastní tvorby. Tuto kapitolu jsem tedy rozdělila na tři podkapitoly (3.2.4.1 Počet odběratelů a sledovanost, 3.2.4.2. Pozitivní ohlasy, 3.2.4.3. Idol), kde rozebírám zmíněné motivy jednotlivě.

„Když jsem ten kanál zakládal bylo mi tak 13-14 možná 15 spíš a šlo mi o to, protože já jsem jako celej život snil o tom, že něco dokážu a že budu ten, o kterym si lidi budou říkat, že ‚hele to je on, ten, kterej todlencto celý začal.‘ [...] Potom mi to stouplo do hlavy, začal jsem si užívat slávy a toho, že mě ty lidi znaj. Malinko jsem zakopl a trochu tomu podlehl. Bylo mi patnáct a užíval jsem si to, že prostě ‚wow ten svět o mně ví a lidi vědí kdo jsem a vzhlížej ke mně‘ a to mi teda stouplo do hlavy obrovsky no. [...] Tři roky zpátky jsem si přišel strašně slavnej a strašně namachrovanej, že o mně jako někdo něco ví. Dneska už tomu tak není. Dneska už si zas přijdu jako normální osmnáctiletý kluk, co má normální život a holt mě pár lidí v Český republice zná no... (smích) ” (Chris)

Christianova výpověď naznačuje, že kanál zakládal s vědomím, že se jeho osoba stane středem pozornosti a že počítá s veřejnou popularitou. Chtěl být „ten“, o kterém se povede mezi lidmi diskuze a „ten“, který bude označován za průkopníka v tomto oboru. Byl to pro něj ukazatel toho, že něco dokázal. Uznává, že se tomu tak po čase působení na YouTube stalo a že díky své mladistvé nerozvážnosti mu pocit slávy stoupl do hlavy. Pocit toho, že k němu ostatní vzhlížejí si užíval. Dnes si je sice vědom své popularity, ale snaží se vést obyčejný život mladého kluka.

[...] když mi bylo patnáct, třináct, prostě když jsem začal koukat na YouTubery tak žejo úplně jenom ‚tyjo já taky začnu natáčet a potom na těch srazech mě budou taky poznávat.‘“ (Adam)

Adam přímo toužil po tom stát se veřejně známou osobou, kdy ho lidé budou poznávat. Lákal ho svět YouTube, protože vhlížel k YouTuberům, které tehdy sledoval a toužil po tom stát se jedním z nich.

Informátoři, kteří tvoří na YouTube již delší dobu dokonce uvádějí, že postupem času s nárůstem odběratelů a sledovanosti jejich kanálů se jim začalo stávat, že je neznámí lidé poznávají na ulici.

„[...] vlastně najednou tam těch odběratelů bylo hodně a vůbec mi nedocházelo, že tolik těch lidí mě zná, že tolik těch lidí zná můj obličej, zná kus mého života, kterej tam vlastně prezentuju a přišlo mi to úplně jako neskutečný, protože na tom internetu jsou to jenom čísla, ale pak jako jdu do obchodu a někdo mě pozdraví a přizná se, že mě zná z videí a začlo to bejt jako takový zvláštní, jakože hezky zvláštní, ale vlastně jsem si na to doted' pořádně nezvykl. Je to spíš teda příjemný. Ne určitě je to spíš příjemný, ale pořád jsem z toho ještě takovej překvapenej.“ (Maty)

Matyáš konstatuje, že si byl vědom stoupajících čísel odběratelů, avšak reálně si nedokázal představit, že se za čísla odběratelů skrývají opravdoví lidé, kteří díky videím nahlíží do jeho soukromí. Tento fakt mu začal reálně docházet ve chvíli, kdy ho někdo neznámí oslovil na veřejnosti. Uvádí, že je to zvláštní pocit, na který si zatím nezvykl, nicméně se k němu nestaví negativně a považuje ho za příjemný.

„[...] mám z toho velkou radost, když za mnou přijdou lidi pro fotku a chtěj si pokecat. Poznávaj mě docela často, ale lidi se styděj, takže si tě třeba fotěj z povzdálí. No a častokrát se třeba stává, že jsem na obědě v Mekáci a někdo si zapomene vypnout blesk a vyfotí i s tím bleskem, jak si tam já papám svoje hranolky (smích), ale já jim to za zlý nemám. Je to takový zpestření každodenního dne (smích).“ (Chris)

Chris nemá s popularitou problém. Naopak mu dělá radost, že ho lidé žádají o fotku a přiznává, že ho poznávají často. Negativně nevnímá ani to, že si ho lidé fotí tajně, to si vysvětluje tím, že kontakt s jeho osobou vyvolává v lidech stud ho oslovit přímo. Tento prvek, který mu popularita vnesla do každodenního života, mu dělá den zajímavějším a rozhodně ho nepovažuje za negativní.

„[...] pak začli psát lidi, že si mě vyfotili, když jim. To mě dokázalo hrozně naštvat. Říkám, já nemám problém, když za mnou lidi přijdou, pokecám i to jídlo dám stranou a ať mě nefotěj a radši ať přijdou za mnou. Nebo byl jsem v Praze a tři lidi mi pak napsali, kudy všude jsem projížděl

metrem, takže to bylo jako celkem, že jsem řekl ‚a dost‘, takže jsem pak veřejně napsal, že tohle si nepřejdu a ať radši přijdou za mnou. [...] No ale třeba na pridu, tak to je úplně boží. Ty přijdou, pokecaj, když chtěj fotku, tak se vyfotíme, nebo třeba s tím nemám problém, pokecáme nebo tohle. To je strašně super. Je to jinej přístup než od těch lidí, který mi píšou jenom ‚jó byl jsi támhle a támhle a támhle‘.“ (Sam)

Ukazuje se, že vnímání popularity informátorů je rozličné. U Sama převládají negativní pocity z pronásledování a focení jeho osoby. Vadí mu anonymita těch, kteří ho na ulici poznávají. Když už ho někdo pozná, preferuje navázání přímého osobního kontaktu, pak nemá problém se s daným člověkem vyfotit či si s ním popovídat. Také srovnává reakce lidí z komunity LGBT a reakce lidí mimo komunitu. Zmiňuje, že na pridu (LGBT komunita) si svou popularitu spíše užívá, jelikož je k němu vždy přístupováno osobněji. Mimo komunitu se setkává spíše s přístupem neosobním, který odmítá.

3.2.4.1 Počet odběratelů a sledovanost

Za odvedenou práci jsme zvyklí, že nás čeká odměna. Pro autory obsahu na portálu YouTube přichází taková odměna s nárůstem počtu odběratelů a sledovanosti, jelikož je ukazatelem, že se o jejich práci někdo zajímá. Většina informátorů potvrdila, že se po uveřejnění videa zajímají o jeho sledovanost či o růst počtu odběratelů. Především však uvádějí, že to bylo zpočátku a následně jejich zájem o tuto stránku věci poklesl. Přesto však tento aspekt neustále sledují a mají přehled o tom, které video bylo nejúspěšnější a kolik lidí průměrně jejich videa sleduje.

„Já sem to sledoval, když jsem začínal, protože mě fakt zajímalo, jak přibyl jeden odběratel nebo jeden ubyl, tak to jsem měl, že jsem to jako hodně sledoval a když ubyl, tak jsem se hned díval, jaký bylo poslední video a co na něm třeba bylo špatně, nebo jako snažil jsem se z toho získat nějakou zpětnou vazbu. Hodně jsem sledoval i to sledování těch videí, kolik to má jako shlídnutí a věděl jsem, který je jako třeba nejoblíbenější, ale to mě drželo tak možná necelej první rok, a pak mě to tak nějak přešlo, pak jsem tam to video nahrál a věděl jsem, že do týdne to bude mít nějaký určitý počet těch lidí, kteří to fakt jako sledují pravidelně třeba dejme tomu šest set shlídnutí a pak to postupně budou nacházet ti další [...].“ (Maty)

Monitorování odběratelů a počtu sledujících slouží Matymu především jako zpětná vazba, která následně napomáhá představě o další tvorbě videí. Pokud po uveřejnění posledního videa ubyl odběratel, snaží se autor zjistit, co mohlo být příčinou a hledá, co mohlo diváka přesvědčit k odhlášení odběru jeho kanálu. Po čase, jak z výpovědi vyplývá, si autor již je schopen udělat představu o tom, kolik lidí by průměrně jeho video mělo do týdne shlédnout, a tedy stanovit jakýsi standard.

„Já myslím, že každé, kdo natáčí, tak to (počet sledovanosti a odběratelů, pozn. autorky) asi zkoumá (smích). Já bych chtěl swipe up na Instagramu, takže deset tisíc (odběratelů, pozn. autorky). Protože když ty videa tam pak hodíš, tak je to pak jednodušší. Kolik lidí si to prostě jsou líný si to rozkliknout a když můžou udělat jenom prstem nahoru, tak je to pak pro ně jednodušší. Za ten rok jsem získal tisíc odběratelů. Teď to bylo myslím dva roky, kdy tam padla dvojka. To mě překvapilo. Byl jsem strašně rád.“ (Sam)

U Sama existuje představa o tom, kolik odběratelů by chtěl dosáhnout a tedy jak by chtěl být za svou práci odměněn. Jeho vysněný počet je stanoven číslem deset tisíc, které na Instagramu umožňuje ke zveřejněným příspěvkům přiložit tzv. „swipe up“. Ten umožňuje přjetím po příspěvku prstem směrem nahoru otevřít přiložený odkaz. Mohl by tak lépe propagovat svá videa, která by taktéž díky tomu mohla růst na sledovanosti, jelikož, jak uvádí, připadá mu, že lidé jsou často líní rozklikávat odkaz samostatně. Sam má taktéž přehled, za jaký časový úsek získal kolik odběratelů. Z čísla, kterým jeho účet disponuje je spokojen, ale jeho cíle míří výše.

„Já chci to (počet shlédnutí videí, na kterých se objevil, pozn. autorky) sleduje hodně. To sleduje víc než já a má z toho hroznou radost. Já si myslím, že je to proto, že se mu jako líbí, že ti lidi ho mají rádi.“ (Maty)

Matyáš zdůvodňuje zájem svého kamaráda o sledovanost videí tím, že sledovanost mu dává pocit oblíbenosti. Vzestupem sledovanosti tak u něj stoupá úměrně i pocit oblíbenosti, což jak reflektuje, přináší pocit radosti.

3.2.4.2 Pozitivní ohlasy

S tímto citlivým osobním tématem, které se mí informátoři odhodlali sdílet na portálu YouTube, se mohou objevit i negativní reakce lidí, které souhrnně označujeme nově vzniklým počestěným slovem *hater*. Transgender osoby jsou často vystavovány kritickým komentářům a odmítavým postojům ke své osobě v reálném životě, a proto by mnozí očekávali, že internetové prostředí poskytne těmto kritikám a nenávisným poznámkám ještě volnější prostor a transgender YouTubeři se tak budou muset potýkat i s negativními ohlasy. K mému překvapení, ale i k překvapení mých informátorů tato situace vůbec nenastala a informátoři uváděli, že se s žádnými negativními či nenávisnými poznámkami ze strany sledujících jejich videí neseťkali, spíše naopak.

„Hlavně mě překvapilo, že mě nikdo nehejtoval. Naopak, ta zpětná vazba byla opravdu velice pozitivní. Rozhodně jsem to nečekal. Vzhledem k tomu, že ten ohlas byl vynikající, tak mě to ujistilo, že to má smysl. I kdyby to pomohlo jen jednomu člověku.“ (Petr)

Petr tak díky pozitivním ohlasům získal důvěru v to, že jeho práce v podobě sdílení jeho zkušeností splňuje svůj účel a motivuje ho tak k pokračování v další tvorbě. Poukazuje na to, že jeho primárním smyslem je právě pomoci druhým, i kdyby šlo o pouhou jednu osobu, která je ve stejné kůži jako on. Pozitivní ohlasy mu poskytly v jeho práci jistotu a chuť pokračovat dál.

“Tak úplně první videa to bylo úplně bombastický. To bylo jako úplná podpora taková pozitivní, a tak to bylo i s téma dalšíma, jakože fakt vždycky když byla nějaká odezva, tak vždycky pozitivní. Fakt jsem se neseťkal s žádnou negativní reakcí nebo něco takovýho. Čekal jsem, že se najdou třeba nějaký jeden spolužák třeba ze středky, že jako bude mít nějaký problém, protože [...] moc velký vztahy nemáme třeba jako s klukama, ale ne. Tak to mě překvapilo.” (Adam)

Adam předpokládal, že by se mohly objevit negativní reakce z jeho okolí například od spolužáků, se kterými si úplně nerozumí. Jeho očekávání se však nenaplnila a on se tak s negativními ohlasy nemusí zabývat a jeho tvorba je odměňována jen pozitivně, což vnímá jako podporu své tvorby.

3.2.4.3 Idol

S počtem sledovanosti a odběratelů autorova kanálu může souviset i fakt, že se jednotliví YouTubeři porovnávají navzájem a vzhlíží jeden k druhému. Přejí si dosáhnout toho, co už např. dříve začínající YouTuber získal, jaké sledovanosti dosáhl, a tak se jim i nechávají inspirovat a doufají, že budou stejně úspěšní. Vzniká tak vzájemná motivace.

“Tak většinou se koukám na ty videa na YouTube třeba Christiana a takhle jako ostatních a nabírám inspiraci tam. [...] Jako já mám nějakých sto padesát (odběratelů, pozn. autorky). Jako tisíc to už by bylo fakt něco většího. Já nevím, kolik měl tenkrát Christian na tom prvním účtu no... ten už to má jako trošku jiný no. No... asi by mě to lákalo být v jeho pozici. Tak už je známější (smích). Už tam má nějakou tu svojí skupinu, i když se přemístil na jinej kanál, tak tam má hodně lidí, ale ne, nebudu to brát od té sledovanosti. Má to taky trošku promakanější ty videa. [...] Jsem zatím malej oproti ostatním. Sto padesát odběratelů, to je nic. Chtěl bych to mít trochu promakanější, protože pak to ty lidi i víc přiláká a vydrží u toho videa dýl.” (Adam)

Adam se ve výpovědi snaží vyhnout tomu, aby působil, že se zaměřuje pouze na počty sledujících a popularitu svých videí. Sám se během výpovědi napomíná a koriguje tak, aby nepadlo podezření, že mu na sledovanosti jeho videí opravdu záleží. Nicméně přiznává, že kolega Christian působící na platformě YouTube déle, je mu jakýmsi vzorem, co se týče sledovanosti a popularity jeho kanálu. Touží po tom, aby byl jeho kanál stejně úspěšný jako ten Christianův. Chtěl by ke svému kanálu a videím přilákat více lidí a zároveň by se nebránil větší popularitě, třeba právě takové, kterou disponuje Christian. Popularitu svého kolegy vysvětluje větší propracovaností jeho videí, které pak diváka udrží déle u obrazovky a zároveň ho ke shlédnutí videa přiláká. Adam se zatím v transgender komunitě na YouTubu cítí být oproti svým kolegům „malý“, což zdůvodňuje nízkým počtem odběratelů a zároveň konstatuje, že hranice, která by mu umožnila cítit se větším, by bylo tisíc odběratelů.

„Nevadilo by mi to jako, když by mě lidi začli poznávat (na ulici, pozn. autorky), to je jako takovej ukazatel, že už jsem jako trošičku známější a fakt už se to jako dostane k více lidem. Je to jako spíš o tomhle, ne jako že úplně ‚jó já chci bejt slavněj‘.” (Adam)

Popularitu Adam zároveň vnímá jako ukazatel toho, ke kolika lidem už se jeho poselství dostalo, což je něco, co by si přál. Uvědomuje si, že s tím souvisí i známost jeho osoby jako takové, což nepovažuje za negativní aspekt, spíše naopak. Snaží se však opět ve své výpovědi klást důraz na to, že popularita jeho osoby je pouze vedlejším faktorem a že hlavním smyslem jeho videí je předat zkušenosti a pomoc.

„[...] každé člověk potřebuje někoho, ke komu bude jako vzhlížet a řekne si ‚hele, když to dokázal on, dokážu to taky‘ a já jsem nikoho takovýho neměl, tak jsem si tak jako vysnil, že bych mohl být já ten někdo pro ostatní lidi.“ (Chris)

Christian reflektuje jeho počáteční touhu k někomu vzhlížet. Jelikož byl jeden z prvních, který s transgender tematikou na YouTube začal, plně si uvědomoval, jak mu takový idol „ve stejné kůži“ chybí. Jeho motivací tedy mimo jiné bylo i to, že by se tímto idolem mohl pro ostatní stát právě on.

3.2.5 Zdroj zábavy a sebevzdělávání

Analýza provedených rozhovorů ukázala, že natáčení videí je pro většinu mých informátorů mimo jiné také zdrojem zábavy a využití volného času.

„[...] celkově je natáčení prostě moje takový hobby, takovej koníček no.“ (Sam)

Informátoři svou tvorbu oživují například vlogy, na nichž zachycují průběh nějaké akce či průběh dne, kdy svou zábavu a volný čas trávený s kamarády rovnou spojí i s natáčením.

„Pak jsme natáčeli vlog, když jsme vytvářeli dort pro Denise, tak to byl vlastně Jáchymův nápad, že bysme to mohli celý zdokumentovat a že by to mohlo být jako sranda.“ (Maty)

Celý proces od natáčení až po uveřejnění videa se však skládá z více částí. U některých začíná fází přípravy, kdy si autor sepíše body, o kterých chce ve videu hovořit, následně video natočí a poté je nutné video sestříhat a upravit do finální podoby tak, aby nebylo dlouhé, ale ani příliš krátké pro uveřejnění na serveru YouTube.

„Většinou začínám tak, že otevřu sešítek (smích). No občas se mi jako stává, že tam mám zapsaný třeba dvě tři témata, který bych chtěl jako natočit a třeba prostě začnu s jedním, který mi připadá, že by bylo vhodné jako vyndat ven a zjistím třeba, že vlastně, ne že bych k němu neměl obecně co říct, ale ten den mi to prostě moc nesedí, takže si vyberu s těch třech témat nějaký jiný, ale jinak většinou si to rozvrhuju tak týden dopředu, kdy už o tom tak trochu přemýšlím, co bych o tom v těch videích chtěl říct nebo tak jako v bodech. Celkově mě to baví.“ (Maty)

Matyášovi proces trvá zhruba týden, kdy si do svého sešitu zapisuje témata, která ho napadají a která mu připadají vhodná ke zpracování. Týden pak přemýšlí, co by bylo vhodné k tématu zmínit. To se pak snaží zformulovat do bodů. Celý tento proces je pro něj zábavou. Následuje samotné natočení videa a poté jeho editace, kdy se video v editačním programu stříhá, upravuje, přidává se k němu hudba či titulky nebo nějaké efekty.

“No a pak taky se hrozně rád učím nové věci nějaký, na který si jako můžu přijít sám, takže třeba ta editace videa mě baví hodně. Zkousím i si hrát s efekty, tak jako bokem, třeba kdybych někdy dělal někdy nějaký další vlog. Do normálních videí to nedávám“ (Maty)

Matyáš reflektuje svůj zájem o učení se nových věcí, které mu umožňuje právě stříhání a editace videí. Rád si s programem hraje a zkouší, co doposud ještě nevěděl, že program nabízí. Editace videa je tak fází, která stejně jako příprava před natočením i samotné natočení videa je pro něj zábavou, které věnuje svůj volný čas.

„[...] většinou strašně moc kluků, který natáče tak říkalo, že ,hele udělej si na to scénář a čti si to z toho scénáře‘, ale mně to pak přijde takový hrozně zdlouhavý a hrozně mě to nebaví, takže buď mluvím fakt z patra, jakože si prostě sednu ke kameře a prostě spontánně začnu natáčet, anebo si dělám jednotlivé body, který se snažím nějak aspoň dodržovat, aby to mělo nějakou hlavu a patu a abych nepřeskakoval jako z téma na téma no. [...] Natáčení jako takový mě hrozně baví, ale editování to nesnáším. Já u toho vždycky sedím tři hodiny, pak zjistím, že tam vlastně kecám úplný kraviny, takže to celý musím natočit znova (smích), takže jsem si na to našel klučinu, kterej mi to jako stříhá, protože já jsem, co se týče toho editování, tak já se to snažím mít všechno perfektní a

do puntíku, což se nikdy nepodaří, takže když jsem ty videa editoval sám, tak to bylo tak, že jsem to jeden den natočil, večer jsem to editoval, ráno jsem to smazal a další den jsem to musel natočit znova (smích), takže než jsem vydal jedno samostatné video, tak to trvalo třeba měsíc. To je fakt část, kterou bych fakt úplně přeskočil.“ (Chris)

Christianova výpověď je v přímém kontrastu s Matyášovou. Na přípravu nepotřebuje vymezený čas před natáčením a spíše ho baví, když si před kameru sedne a mluví spontánně. Občas si připraví pouze jednotlivé body, aby příliš neodbočoval od tématu, nicméně fáze delší přípravy u něj neprobíhá, protože mu přijde zdlouhavá a nezábavná. Samotné natáčení videí je to hlavní, co ho na celém procesu baví nejvíce. Sám se považuje za perfekcionista a proto tvrdí, že editaci videí raději přenechává kamarádovi, protože není nikdy se svým výsledkem editace spokojen.

“Když prostě se o nějaký témata jako zajímám a něco se o nich dovím, tak jsou to věci, o kterých pak dokážu mluvit třeba tři hodiny, takže jsem věděl, že by to mohlo mít úspěch a že by to spousta lidem mohlo pomoci. Ze začátku to bylo tak, že sám sem o tom věděl hrozně málo, a tak jsem si vždycky o nějakým tématu přečetl hrozně moc informací a na základě toho jsem si jeden den prostě získával informace a druhý den točil, takže na tom principu, že jsem se to učil zajímalo mě to a pak jsem na to konto točil video a snažil jsem se o to podělit. Častokrát [...] jsem se hodně zaměřoval vlastně na to, co bych se v týhle kůži chtěl jako dozvědět já, nebo co by mě třeba zajímalo. No a v dnešní době už všechno vim.“ (Chris)

Christian se mimo jiné i skrze videa sám obohacuje o nové informace. Videá nenatáčel pouze jako informační zdroj pro ostatní, ale také sám pro sebe. O tématu transgender problematiky věděl zpočátku minimum a jelikož se ho týkalo přímo, stalo se pro něj středem zájmu. Rozhodl se tak, že by mohl skloubit zábavné s užitečným, a tak nové informace nejenže nabíral sám pro sebe, ale předával je skrze videa i ostatním. Sám reflektuje, že v dnešní době už ví vše potřebné a díky natáčení videí se mu podařilo získat o tématu mnoho informací.

3.2.6 Pracovní příležitost

Fakt, že natáčení videí je pro informatory zdrojem zábavy a zároveň jimi předávají užitečné informace, jak sobě tak i okolí, může být příčinou toho, že někteří uvádějí, že by si přáli dostat se

skrze tuto sociální síť k nějaké pracovní příležitosti či získat možnost žít se přímo ze sociální sítě.

„Jo, tak mně se to vždycky líbilo žít se Instagramem a snažím se k tomu nějakým způsobem dostat. To by mě lákalo, trošičku (smích).“ (Sam)

YouTube kanál informátorů je propojen i s jinými sociálními sítěmi, které jim umožňují s jejich odběrateli komunikovat. Instagram je sociální síť, která jim poskytuje se se svými fanoušky spojit rychleji a taktéž na něm mohou svá videa rychle propagovat. Navíc mají možnost přidávat na tuto platformu i fotografie či prodávat některé produkty. Sam tedy uvádí, že by preferoval žít se na této platformě.

“Hrozně by mě lákalo žít se YouTubem. Teď jsme dokonce o tom začli jako pořádně uvažovat s tím, že teď vymýšlíme koncept všech těch věcí s jedním z mých nejlepších kamarádů, kterej si vlastně prochází tím, co já, akorát je na tom o několik let dýl a já se právě tenhle rok budu stěhovat od rodičů do vlastního, tak jsme se rozhodli tam postavit studio a dělat to jako fakt kvalitně, dělat to pořádně. [...]. Takže jsme nad tím teď začli pořádně uvažovat, ačkoli je to hrozně moc práce. Bude se nad tím trávit hrozně moc hodin, tak bysme to chtěli dát do kupy s YouTubem. Teďko vymýšlíme, protože v Český republice není teďko nikdo, kdo by vyráběl stahováký na prsa nebo protézy a tyhle věci, tak jsme se rozhodli, že bysme chtěli v Český republice něco takovýho udělat a chtěli bysme to dostat jako do Evropy. Ono v Americe je to jako extrémně drahý [...], takže jsme začli přemýšlet nad tím, že bysme to právě jako chtěli udělat v Český republice, takže ta myšlenka by tady byla.” (Chris)

Christian dokonce již disponuje plánem, jak svou dosavadní práci zužitkovat a dále rozvíjet. YouTube by mu mohl dopomoci v rozvoji jeho dalšího plánu, a to prodejem pomůcek pro FTM kluky, který chce s YouTubem spojit. Svoji tvorbu na YouTube plánuje proto ještě vylepšit a věnovat se jí více a na plno. Chystá založení vlastního studia, které mu umožní profesionálnější tvorbu.

„Nepovažuji svoji tvorbu za něco, co by mi mělo přinést lajky. Z nich bych nic neměl. Těší mě, když mi pak lidé třeba napíší, že jim video pomohlo. To je můj honorář. Nikdy jsem nad tím nepřemýšlel, že by mi vydělával YouTube peníze. Spíš bych si chtěl časem vydělávat opravdovým poradenstvím.“ (Petr)

Petr nepovažuje YouTube za přímou pracovní příležitost, nicméně jeho účet lze považovat za poskytující pomoc a zprostředkovávající Petrovy zkušenosti druhým, a to je něco, čemu by se chtěl věnovat i v budoucnu. V rámci YouTube mluví o „*honoráři*“, za který považuje vděčnost lidí, kterým jeho video bylo nápomocné. To, čemu by se chtěl věnovat nazývá „*opravdovým poradenstvím*“. Lze z toho usoudit, že si uvědomuje, že jeho YouTube kanál má s poradenstvím něco společného, ale neodpovídá zcela jeho představám o „*opravdové*“ placené profesi.

4 Závěr

Cílem předložené práce bylo odhalit motivy, které vedou transgender osoby k sebe prezentaci skrze videa, která umísťují na sociální síti YouTube. Na základě výpovědí vybraných transgender YouTuberů jsem se snažila detekovat všechny možné impulzy, které mé informátory vedly k takovéto veřejné tvorbě a významy, které své tvorbě připisují.

V úvodu práce jsem se snažila nastínit, co mě k takovému výzkumu vede a proč si myslím, že je vhodný a zajímavý ke zpracování. Teoretickou částí jsem se pokusila čtenáři osvětlit současnou pozici člověka identifikujícího se jako transgender a jak se proměňovala v historii až po dnešní zajištění v rámci medicíny. Pro pochopení transgender problematiky jsem považovala za vhodné se také věnovat obecnému pojetí genderu a jeho proměnám v historickém kontextu až po současnost. V závěru teoretické části jsem stručně představila internetový portál YouTube a vznik nové virtuální komunity, jelikož se můj výzkum zaměřoval na transgender jedince právě v rámci tohoto prostředí.

Z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem v rámci svého výzkumu provedla se šesti transgender YouTubery vyšlo najevo, že nejsilnějším motivem pro veřejnou sebe prezentaci na portálu YouTube je pomoc jedincům nacházejícím se ve stejné pozici jako mí informátoři. Jde tedy o předávání zkušeností a tipů transgender YouTuberů transgender osobám, které sledují jejich YouTube kanály. Především se tyto tipy a zkušenosti týkají tranzice, kterou transgender osoby

podstupují. Vzniká zde však také prostor pro sdílení každodenních osobních prožitků, jak negativních tak pozitivních, které umožňují transgender divákům se s transgender YouTubery identifikovat. Vzniká tak pocit sounáležitosti, který posiluje kolektivní vědomí menšiny. Právě motiv pomoci byl informátory uváděn nejčastěji a byl na něj neustále v průběhu všech rozhovorů kladen důraz.

Ruku v ruce s motivem pomoci členům transgender komunity byl zmiňován motiv osvěty, tedy zpřístupnění informací o transgender problematice blízkému okolí transgender jedinců, ale také širší veřejnosti tak, aby tato problematika obecně vešla ve větší známost.

Ukázalo se, že tvorba transgender YouTuberů neslouží pouze publiku, ale je také významným terapeutickým prvkem pro samotné autory. Natáčení autorům slouží jako moment, kdy mohou volně ventilovat všechny své pocity, prožitky, přání a myšlenky. S těmito osobními zpověďmi nejsou autoři často schopni se svěřit v přítomnosti druhé osoby a kamera se tak stává imaginárním přítelem, který nesoudí, nekomentuje a zároveň jejich výpověď přijímá v podobě nahrávání audiovizuálního záznamu. Tento záznam pak může sloužit jako zprostředkovatel informací blízkému okolí autora tak, aby se autor vyvaroval osobní zpovědi v přímém kontaktu s druhou osobou.

Právě díky zaznamenávání autentického momentu využívají autoři nahraný záznam také ke vlastní zpětné vazbě. Záznamy zachycují důležité momenty v rámci jejich tranzice. Tento fakt jim dává možnost videa si zpětně přehrávat a porovnávat své tehdejší emoce, pocity, psychické stavy i fyzický vzhled s tím aktuálním. Tvorba tak zastává funkci deníku, který si transgender YouTuberi vedou v audiovizuální podobě.

Každý autor sdílející audiovizuální obsah na platformě YouTube je předem seznámen s tím, že jeho tvorba je veřejná, a tedy přístupná každému uživateli serveru YouTube. S nárůstem sledujících autorova videa se zvětšuje komunita kolem autora a s ní i autorova popularita. Veřejně sdílená videa se tak mohou stát velmi populárními a autor může čelit značné slávě. Popularita tak byla některými mými informátory označena za lákavý aspekt spojený se založením YouTube kanálu. Zde bych se ale ráda vyhnula generalizaci, jelikož názory na tento motiv byly spíše rozmanité. Zdá se, že tento motiv nebyl u žádného z informátorů tím primárním. Informátoři, kteří popularitu hodnotily jako pozitivní aspekt své tvorby, vnímaly tento prvek spíše jako přidanou hodnotu své činnosti.

V neposlední řadě vyplynulo z výzkumu, že tvorba dotazovaných na portálu YouTube je využitím jejich volného času a je tak jejich koníčkem. Celý proces od přípravy až ke zveřejnění videa má u každého informátora rozdílný průběh a některé části procesu jsou více oblíbené než jiné, ale vždy převažuje celkový pocit zábavy. Zábava je tedy dalším motivem informátorů k jejich tvorbě.

Někdy se dokonce tvorba pro samotné transgender YouTubery stane natolik významnou, že ji považují za potencionální prostředek k vytvoření či nalezení si pracovní příležitosti. Motiv zužitkování své činnosti na portálu YouTube a její proměnu v pracovní příležitost opět nelze vztáhnout na všechny mé informátory. Pro některé je však opět potencionální přidanou hodnotou jejich tvorby.

Výzkum, který jsem v rámci své bakalářské práce provedla, vypovídá o motivaci transgender osob k prezentaci jejich osoby na internetovém serveru YouTube a zároveň přináší vhled do této malé komunity. Komunita transgender YouTuberů je na počátku svého růstu, a proto by bylo zajímavé výsledky mého výzkumu přezkoumat po jejím rozšíření na větším počtu zástupců komunity. Zároveň je zajímavým faktem, že všichni zástupci této komunity jsou transgender muži, což považuji také za hodné výzkumu. Tento výzkum také nabízí prostor pro komparaci motivace komunity transgender YouTuberů s motivací jiné podobné menšinové komunity na portálu YouTube.

5 Seznam literatury

BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. 3. čes. vyd. Přeložili Josef KOSTOHRYZ a Hana UHLÍŘOVÁ. Praha: Orbis, 1967. Malá moderní encyklopedie. 11-047-67.

BENJAMIN, Harry. *The Transsexual Phenomenon*. (1966) 1999. [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.symposion.com/ijt/benjamin/index.htm>.

BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii věděni*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1.

BOURDIEU, Pierre. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-775-5.

ČERVENKOVÁ, Ivana. Coming out. In: Sylvia ONDRISOVÁ, Marianna ŠÍPOŠOVÁ, Ivana ČERVENKOVÁ, Paula JOJÁRT, Gabriel BIANCHI, eds. *Neviditelná menšina: Čo ne/vieme o sexuálnej orientácii*. Bratislava: Nadácia Občan a demokracia, 2002. ISBN 978-80-968-5285-7.

DVOŘÁČKOVÁ, Jana. Diagnóza F 64.0: Transsexualita optikou sexuologie. *Sociální studia* [online]. 2008, 5(1), s. 55-75 [cit. 04. 04. 2020]. ISSN 1214-813X. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5633/4729.

DVOŘÁČKOVÁ, Jana. Od léčby poruch pohlavní identity k genderové společnosti. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. 2010, 2(1), s. 89-92 [cit. 14. 03. 2020]. Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/c4b99895d2c97383eccc5ec7fa3b5628c5e2e2b4_od-lecby-poruch-pohlavni-identity-k-genderove-transformaci-spolecnosti.pdf.

DVOŘÁKOVÁ, Šárka. *YouTube komunita: Partnerství a sponzorství na YouTube* [online]. Praha, 2015 [cit. 08. 07. 2020]. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Radim Wolák. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/151620/>.

FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jana Piszkiwicz, 2004. ISBN 80-86768-06-6.

FAUSTO-STERLING, Anne. *Sexing the body: gender politics and the construction of sexuality*. New York, NY: Basic Books, 2000. ISBN 978-0-465-07714-4.

FIFKOVÁ, Hana et al. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 2001.

HALPERIN, David M. *Saint Foucault: towards a gay hagiography*. New York: Oxford University Press, 1995. ISBN 0195093712.

HIRD, Myra J. For a Sociology of Transsexualism. *Sociology* [online]. 2002, 36(3), s. 577-595 [cit. 08. 07. 2020]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0038038502036003005>.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HEŘMANSKÝ, Martin. E_Úvod do společenských metod. *Kvalitativní analýza dat* [online prezentace]. Praha: Fakulta humanitních studií, 2009/2010 [cit. 07. 03. 2020]. Dostupné z: <http://www.moodle.fhs.cuni.cz/course/view.php?id=614>.

JAHODOVÁ, Dita. Trans* příběhy o těle a s tělem. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. [online]. 2016. 17(1), s. 77-88 [cit. 02. 08. 2020]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.13060/12130028.2016.17.1.257>

JARKOVSKÁ, Lucie. *Rovné příležitosti dívek a chlapců ve vzdělání*. 2. Brno: Nesehnutí, 2005. ISBN 80-903-2286-7.

KABELE, Jiří. Sociální konstruktivismus: *Sociologický časopis* [online], 3/1996, [cit. 25. 06. 2020] dostupné z:

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/a8d4b9796abd2eacee415e34c9d59d6b9d78aa21_298_317KABEL.pdf.

KASSIN, Saul M. *Psychologie*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1716-3.

KAUFMANN, Jean-Claude. *Chápající rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-033-9.

KŘÍŽKOVÁ, Alena. Genderová identita: základní definice, konstrukce, koncepty. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. 2001, 2(3), s. 1-2 [cit. 12. 03. 2020]. ISSN 1213-0028. Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/111c5fcf226d2ed033ab618317aed562450a0489_rocnik02-3-2001.pdf.

KŘÍŽKOVÁ Alena. (Ne)rovné příležitosti žen a mužů v České republice. In LIŠKOVÁ K., NAVRÁTILOVÁ J. *Rovné příležitosti žen a mužů: zpráva z výzkumu*. Gender centrum FSS MU, Brno, 2002.

LAQUEUR, Thomas Walter. *Making sex: body and gender from the Greeks to Freud*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1990. ISBN 9780674543492.

LINKOVÁ, Marcela. Transgenderismus: Genderové přechody v ČR. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. 2001, 2(3), s. 1 [cit. 12. 03. 2020]. ISSN 1213-0028. Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/111c5fcf226d2ed033ab618317aed562450a0489_rocnik02-3-2001.pdf.

MACEK, Jakub. Poznámky k teorii virtuálních komunit. *Biograf* [online]. 2009, č. 50, 60 odst. [cit. 19. 6. 2020]. Dostupné z: [www: http://www.biograf.org/clanek.php?clanek=v5001](http://www.biograf.org/clanek.php?clanek=v5001).

MAŘÍKOVÁ, Hana. Proměna rolí muže a ženy v rodině. In: *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. Z odp. red. Eva Věšínová – Kalivodová, Hana Maříková. Praha: Open Society Fund, 1999.

MCMILLAN, David W., CHAVIS, David M. Sense of Community: A Definition and Theory. *Journal of Community Psychology* [online]. 1986, 14(1), s. 6–23 [cit. 02. 07. 2020]. Dostupné z: <http://iranarze.ir/wp-content/uploads/2015/01/Sense-of-Community.pdf>.

MEAD, Margaret. *Sex and Temperament in Three Primitive Societies*. New York: William Morrow, 1935.

MOORE, Henrietta L. Co se stalo se ženami a muži? *Cargo*, 3,4/2001: 174-196.

NĚMCOVÁ GUHLOVÁ, Lenka. Transsexualita: Identita jako projekt a ohmatávání hranice genderové identity v dnešní době. In *Po stopách moci v nemoci: o morálce, moci a komunikaci v českém zdravotnictví*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017. 106-157. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-250-0.

PFÄFFLIN, Friedemann. *Sex Reassignment, Harry Benjamin, and some European Roots*. [online]. 1997, IJT 1(2). [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.symposion.com/ijt/ijtc0202.htm>.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

RAM, Melanie. H. Democratization through European Integration: the Case of Minority Rights in the Czech Republic and Romania. *Studies in Comparative International Development* [online]. 2003, 38, s. 28-56 [cit. 17. 06. 2020]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/BF02686267>.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

ROZMARIČ, Adolf. *Transsexualismus z hlediska soudně-lékařského. Příspěvek přednesený na sympoziu O soudně-lékařských otázkách transsexualismu*. 1969. [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/books/symposium/rozmaric/01.html>.

SANDOVÁ, Dominika. Subjektiva transgendera. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. [online]. 2001, 2(3), s. 6-7 [cit. 12. 03. 2020]. ISSN 1213-0028. Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/111c5fcf226d2ed033ab618317aed562450a0489_rocnik02-3-2001.pdf.

SOUKUP, Paul. A. Looking at, with and through YouTube. *Communication Research Trends* [online]. 2014, 33(3), s. 3-34 [cit. 12. 07. 2020]. Dostupné z: <https://scholarcommons.scu.edu/comm/102/>.

SPENCEROVÁ, Tereza. Transsexuálové jsou stejní jako ostatní, říká Tereza Spencerová. *idnes.cz* [online]. Vyšlo v Mosty pro lidská práva, ročník III (Most VI), březen 2000 [cit. 02. 08. 2020] Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy/transsexualove-jsou-stejni-jako-ostatni-rika-tereza-spencerova.A000412120547osobnost_mhk.

STRYKER, Susan. a WHITTLE, Stephen. *The transgender studies reader*. vyd. 1. New York: Routledge, 2006. ISBN-13: 978-0415947091.

Trans*parent z.s. *Trans*parent* [online]. ©2018 [cit. 04. 03. 2020]: Dostupné z: <https://www.transparentprague.cz>.

VODRÁŽKA, Mirek. Život „mezi“. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. [online]. 2001, 2(3), s. 3-6 [cit. 12. 03. 2020]. ISSN 1213-0028. Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/111c5fcf226d2ed033ab618317aed562450a0489_rocnik02-3-2001.pdf.

VOSTÁRKOVÁ, Lucie. *Trans* identita a rodičovství v České republice* [online]. Praha, 2018 [cit. 12. 07. 2020]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Katedra genderových studií. Vedoucí práce doc. Věra Sokolová, Ph.D. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/186975/>.

WEST, Candace a Don H. ZIMMERMAN. Dělat gender. *Sociální studia*. Brno, 2008, 2008(1), 99-120. ISSN 1214-813X.

WIDERMANNOVÁ, Libuše. *Naše zkušenosti s transsexualismem. Příspěvek přednesený na sympoziu O soudně-lékařských otázkách transsexualismu*. 1969. [cit. 20. 06. 2020]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/books/symposium/widermannova/01.html>.

ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: Poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1752-9.

ZANDLOVÁ, Markéta. Rozhovor. [online prezentace]. Praha: Fakulta humanitních studií, 2015 [cit. 07. 02. 2020]. Dostupné z: <http://moodle.fhs.cuni.cz/mod/resource/view.php?id=20032>.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Gender ve vzdělávání dětí a mládeže na ZŠ: srovnání míry aktivity chlapců a dívek ve výuce občanské výchovy na základní škole* [online]. Brno, 2009 [cit. 01. 08. 2020]. Disertační práce. Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce prof. PhDr. Evžen Řehulka. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/csh3q/>.

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Lékařská sexuologie*. 1. vyd. Praha: Schering Pharma, 1994. 233 s. ISBN 8085467046.